Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

…Слава не поляже;
Не поляже, а розкаже,
що діялось в світі,
Чия правда,
чия кривда,
і чиї ми діти.
Тарас ШЕВЧЕНКО

№ 29–30 (340–341)
21–28 липня 2011 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ДІЯ

ЩОБ ІТИ ПОХОДОМ ГІДНИМ…

Представники більш як тридцяти громадських та релігійних організацій у Народному домі «Просвіта» обговорили й ухвалили платформу об'єднаних патріотичних сил України. Метою діяльності об'єднаних патріотичних сил України є створення умов і забезпечення приходу до влади людей, готових і спроможних її здійснювати, виходячи з інтересів суспільства, а не власної користі або групової чи клановой вигоди.

Для досягнення цієї мети платформа передбачає основні шляхи і принципи координації та спільних дій об'єднаних патріотичних сил України.

Надалі основним і постійним орієнтиром діяльності буде духовність, фундаментом якої слугуватиме Помісна Християнська Церква в Україні й шанобливе ставлення до інших релігійних течій, що є характерним для українського народу. Українська родина розглядається як основа виховання нинішнього і наступних поколінь.

Учасники зібрання вважають, що серед найважливіших завдань нації є подолання корупції. Це буде важливий крок у реалізації принципу справедливості, який дасть зелене світло для проведення реформ в Україні. Принциповим у сфері економіки, на думку учасників, є питання співвідношення між державним і приватним капіталом. Стратегічно важливі підприємства, сировина, окремі види продукції не можуть бути зосереджені в руках олігархів. Також держава залучатиме інвесторів на збанкрутілі й закинені підприємства.

Представники громадськості переконані, що торгівля землями сільськогосподарського призначення на сьогодні недопустима, а широкомасштабна кооперація у поєднанні з впровадженням новітніх технологій дозволить Україні стати провідною у сфері виробництва екологічно чистої продукції, суттєво підвищить зайнятість населення. Патріотичні сили України будуть домагатися безоплатного лікування, в першу чергу, представників малозабезпечених верств населення. Європейська та євроатлантична інтеґрація за умови збереження української ідентичності й національних традицій, з одного боку, і забезпечення рівноправних взаємовигідних відносин з сусідами повинні бути головними пріоритетами зовнішньої політики України.

Буде посилена роль духовності і, відповідно, інтеліґенції у всіх сферах життя суспільства. Повинні бути забезпечені й реалізовані конституційні положення про державність української мови і статус інших мов.

У зібранні взяли участь представники трьох українських конфесій: УГКЦ, УПЦ КП, УАПЦ. Владика УГКЦ **Софрон Мудрий,** благословляючи та підтримуючи основні ідеї платформи, наголосив на важливості спільних дій і консолідації патріотичних сил України.

Координатором реалізації платформи об'єднаних патріотичних сил в області та налагодження співпраці з іншими реґіонами України й українською діаспорою обрали **Мирослава Давидіва,** голову ГО «Український шлях». Головував на зібранні **Степан Волковецький,** голова обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка.

Запрошуємо інші громадські організації озна йомитися з платформою об'єднаних патріотичних сил і приєднатися до неї.

Разом ми будемо сильнішими!

Координатор проекту:
моб. тел. 095-0959775, 097-0870202, 2-38-67

P. S. Читайте матеріал «Лиш борець здобуває світ!» на 2-ій стор.

СУД І СУТЬ

ГЕРОЇЗМ, ДОВЕДЕНИЙ СУДОМ

Нарешті у тривалому судовому процесі за позовом Наталії Вітренко поставлена крапка. Нагадаємо, лідерка Проґресивної соціалістичної партії оскаржувала Указ, яким свого часу Президент Віктор Ющенко вшанував борців за українську незалежність у XX столітті. Після десятка слухань упродовж року Окружний адміністративний суд Києва відхилив позов «проґресивної соціалістки».

Два тижні тому суддівська колеґія несподівано для всіх вирішила розглядати позов Вітренко в порядку письмового провадження і досить швидко ухвалила остаточне рішення. Хоч, з огляду на досвід пережитих судових засідань, учасники процесу готувалися до затяжної й нелеґкої боротьби. Залучені треті особи з «проукраїнського табору» мусили вислуховувати семигодинні спічі Вітренко про «бандерівські звєрствованія» і «генія людства Лєніна» (натомість свої пояснення нащадки воїнів УПА так і не мали змоги надати). На засіданнях виступали навіть московські історики, а суд розмірковував над можливістю залучити до справи відеоматеріали – фільми про упівців та боротьбу з ними. Але рішення вдалося ухвалити і без «кіно».

(Чит. 2 стор.)

ВІЙСЬКО

ЛУНАЛИ МАРШІ УКРАЇНСЬКІ…

2 липня на відзначення Дня Українського військово-морського флоту Спілка офіцерів України організувала автопробіг вулицями Севастополя – місця базування флоту. Під час автопереїзду поклали квіти до пам'ятника гетьманові Сагайдачному та загиблим морякам.

Того ж дня у Будинку культури відбувся великий святковий концерт. На ньому лунали українські народні пісні, твори українських поетів і композиторів.

– Особливе враження на мене і на всіх учасників справив військовий оркестр, який дивував публіку українськими військовими маршами й мелодіями, – розповідає учасник урочистості полковник Ігор Гук. – Було багато добрих побажань Україні і її захисникам від командирів кораблів і військових частин, вручення військових звань. А наступного дня міністр оборони України пан Єжель разом із головою Верховної Ради В. Литвином та командуючим флотом Контрадміралом Максимовим віддали честь українським морякам і кораблям, які перші підняли національний синьо-жовтий прапор над кораблями у часи Української Народної Республіки, а також поклали квіти до пам'ятника Нахімову. Хвилюючою була урочистість прийняття присяги на вірність Україні випускниками Вищої військової академії ім. Нахімова. А цікавим – показ бойової зброї і бойових кораблів, який відбувався на Графській пристані. Під час зустрічі з моряками я передав їм історичну літературу від обласної «Просвіти» і «Жіночої громади».

– А потім мені вдалося побувати у місцевій «Просвіті», – продовжує пан Ігор. Враження, звичайно, не з найкращих. Севастопольська «Просвіта», на жаль, знаходиться у непристосованому, ураженому грибком підвальному приміщенні. Але і звідти, за словами голови «Просвіти» Володимира Проценка, місцева влада хоче її виселити. Щоправда, голова Севастопольських союзянок Богдана Процак сказала, що вони зроблять усе, аби «Просвіта» таки мала гідне приміщення…

Що ж, будемо сподіватися на краще.

Теодор ДРОВНИЧ

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

КОНТАКТИ

Американці прийшли… з неба

Військовий аеродром 114 Івано-Франківської бриґади тактичної авіації прийняв вантажні літаки «Геркулес» 86 повітряної бриґади командування повітряних сил США у Європі.

Наразі вони забезпечують необхідним майном і харчуванням військовослужбовців, які беруть участь у міжнародних українсько-американських тактичних навчаннях із залученням військ «Репід Трайдент-2011».

Нагадаємо, що з 25 липня до 6 серпня, понад 1300 військовослужбовців навчатимуться діяти спільно під час багатонаціональних миротворчих операцій. 26 липня відбулося спільне одночасне десантування близько 400 українських, канадських та американських військовослужбовців із десантно-транспортних літаків класу Іл-76 та С-130 «Геркулес». Слід наголосити, що востаннє десантники з різних країн світу виконували спільні масштабні стрибки у 2000 році, у рамках проведення міжнародних військових навчань серії «Щит миру».

«Це для нас унікальна можливість уперше в історії нашого аеродрому прийняти літаки такого класу, – наголосив командир 114 бриґади тактичної авіації полковник Сергій Биховець. – Потрібно зазначити, що наші військовослужбовці справились з поставленим завданням на оцінку відмінно. Потрібно зазначити, що для забезпечення посадки та злету подібних літаків потрібно мати як відповідну злітну смугу, так і підготовлений персонал аеродрому. Все це є у 114 бриґаді тактичної авіації».

ПИЛЬНУЙ

Хто поїде на «Євро»?

В Івано-Франківську презентували кліп фіналістки відбору Міжнародного конкурсу дитячої пісні «Євробачення-2011» Марти Квочак.

31 липня о 21.20 на Першому національному телеканалі відбудеться фінал відбору конкурсу, де Марта буде представляти наш край. Саме від вашого голосу буде залежати, хто представлятиме Україну на «Євробаченні-2011», що відбудеться в грудні в м. Єревані (Вірменія).

ПЕРСПЕКТИВА

Збудують Палац спорту

Земельна ділянка площею 4 га, на якій збираються звести майбутній Палац спорту, наразі перебуває у власності Міністерства оборони України. Тож Кабмін направить клопотання про передачу її на баланс Івано-Франківська.

За прогнозами, план майбутнього Палацу спорту може бути готовий вже до кінця року. Його зведення обійдеться приблизно у 30 млн. грн. Не виключено, що до будівництва будуть залучені іноземні компанії. Також передбачається, що комплекс буде використовуватись для тренування й ігор івано-франківської команди з міні-футболу «Ураган».

ГОРЕ

Попрощалися з мольфаром

У Верхньому Ясенові попрощалися з убитим мольфаром Михайлом Нечаєм.

За словами голови сільради Дмитра Мартищука, провести мольфара в останню дорогу приїхали близько 500 людей.

За день до похорону попрощатися з мольфаром приїжджав екс-Президент Віктор Ющенко, який не раз бував у цілителя, той подарував йому перстень. Екс-Президент привіз вінок, помолився біля труни, висловив співчуття вдові та синові Михайла Нечая.

Мольфара Нечая зарізали під час прийому у власному будинку. Міліція затримала підозрюваного у вбивстві, 33-річного львів'янина.

ВИДАВНИЦТВО «ПРОСВІТА»
ПРИЙМАЄ ЗАМОВЛЕННЯ НА:
виготовлення КНИГ, БРОШУР, КАТАЛОГІВ;
зшивання блоків на термобіндері;
друк на різографі форматом А-3;
друк на кольоровому лазерному принтері форматом А-3
АФІШ, ВІТАНЬ, БУКЛЕТІВ, ГРАМОТ, ПОДЯК.
Ціни – доступні для всіх.
Тел. (03422) 2-38-67

Організовуємо групові поїздки краян пам'ятними місцями Прикарпаття та України. Виконуємо інші замовлення просвітянським автобусом.
Тел. для довідок:
(0342) 75-05-86.

ТАК ДУМАЮ

Не високо мудруй,
Але твердо держись,
А хто правду лама,
З тим ти сміло борись.
Іван Франко

КОРУПЦІЯ – ХВОРОБА СМЕРТЕЛЬНА

Корупція – латинське слово, що означає підкуп, продажність. Слово стародавнє, іменує дії людей, заражених тією хворобою. Історія підказує, що підкупити можна не тільки тіло людини, але і її душу, якщо в неї послаблений національно-духовний імунітет. У кожної людини, яка живе за законами природи, встановленими Всевишнім, є свій корінь буття на своїй землі – своя мова, свій національний інстинкт. Це означає, що людина захищена національно-духовним імунітетом. Коли людині бракує цього імунітету, вона схильна піддатися підкупу й сама може продати все, навіть Батьківщину.

Почитайте, що діялося в Україні після великих перемог Богдана Хмельницького, його «союзу з Москвою» і після його смерті. Адже вся влада в Україні була у козацької старшини, а закріпити ті великі перемоги не було кому. Козацька старшина протягом тривалого часу все ж піддалась підкупові російського самодержавства за великі маєтності та привілеї, що й призвело народ України до закріпачення. Про цей факт достовірно у художній формі написав наш національний Пророк Тарас Шевченко («І мертвим, і живим...»).

Вже двадцять років живемо в незалежній Україні, а твори Шевченка не читаємо і його думки до себе не приміряємо. Бо просякнуті корупцією. А як вшановуються постаті наших національних героїв, тим більше постать основоположника української національної ідеї Т. Шевченка? Чому не так, на весь культурний світ, де свято вшановуються національні постаті народу? Цим визначається культура народу і його майбутнє. Корупція в Україні вже з'їла навіть християнські й національні традиції українського народу – повагу до старих і немічних.

Нині за хабара можна зробити все. Хабар уже з учнівських і студентських лав не дає можливості закріпити в організмі молодої людини не тільки національно-духовний імунітет, а й розвинути найголовніше у діяльності людини – її пам'ять. Пам'ять розвивається тоді, коли людина вчить, найбільше – при вивченні віршів та іноземних мов, але треба вчити, а не давати хабара й ставати в чергу за оцінкою знань, яких немає і не буде. Тож не буде і пам'яті.

Корупція в Україні процвітала найбільше за часів комуністичного режиму, як і алкоголізм. І процвітає донині. І щоб подолати її, необхідно знищити її основу у всіх сферах нашого життя.

Згадаймо 1917–1920 рр., коли здавалося, що для українців і для побудови своєї національної держави склалися найсприятливіші умови. Близько трьох мільйонів українців були при зброї, коли розвалилася Російська імперія. Правда, що національний імунітет українців був послаблений тривалою неволею, але в селянських масах жила любов до своєї Батьківщини. І розбудити їх було легко, але не було кому. Цей момент використали марксисти з Леніним, Сталіним і Троцьким. Вони запропонували українським селянам великого хабара – «добрячий шмат землі, панської або сусіда-куркуля!» Що одержали тоді українські селяни за цей обманний хабар – відомо: репресії і голодомор. А нинішнє покоління так і не знає, як з цією корупцією боротися.

Бачимо, що ухвалюються закони з боротьби з корупцією. Всі вони ніби скеровані на зміну ситуації, але мораль людини змінити неможливо. Мусимо творити таку систему, в якій людині стане вигідно бути чесною, тобто будувати свою національну державу, в якій повинна чітко діяти державна політика національного захисту. Захисту кожної людини, яка буде лояльна до законів держави, не зважаючи на її національність, расу й віросповідання. Держава має бути української нації, а не громадянського суспільства. Корупція в Україні вигідна ворогам Української держави й тому нині ніхто з нею не бореться.

Степан ПРИЙМА

СУД І СУТЬ

ГЕРОЇЗМ, ДОВЕДЕНИЙ СУДОМ

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

Представники «проукраїнського» табору вважають, що Феміда була справедливою... «Суд підтвердив національну, державну гідність. Бо якби він скасував цей Указ, то була б ганьба, – каже донька президента Української Головної Визвольної Ради Кирила Осьмака пані Наталія. – Я втішена, що суд зважив і на мої арґументи: про те, що цей Указ базується на Женевських та Гаазьких конвенціях; про те, що позов Вітренко розпалює міжнаціональну ворожнечу». А особливо втішає опонентів Вітренко мотивувальна частина судової постанови. «У позові Вітренко відмовлено не лише суто з формальних і процесуальних причин, – каже адвокат Сергій Деледивка, представник третьої особи Наталії Осьмак. – Найбільшим позитивом цього рішення я вважаю зазначення в мотивувальній частині факту того, що жодним судовим рішенням (у тому числі й вироком Нюрнберзького трибуналу) не встановлена й не засуджена діяльність зазначених в Указі організацій (зокрема, УПА, ОУН, «Карпатської Січі») як злочинних, як фашистських. Це тепер є підставою вважати брехунами тих, хто стверджує, що вояки зазначених організацій кимось чи колись були засуджені. По-друге, суд чітко встановив, що особиста оцінка історичних фактів (у тому числі й позивачкою Наталією Вітренко) є лише приватною справою і не має юридичного значення».

НА ЗАХИСТІ БОРЦІВ – УСЯ УКРАЇНА

«Зрозуміло, що і я задоволений. Бо якби суд ухвалив інше рішення, то наслідки такого незаконного рішення були б катастрофічними для всієї судової системи України, – прокоментував постанову суду Герой України Юрій Шухевич. – Відразу хочу зазначити, що сотні звернень небайдужих українців, які своїми заявами «завалили» суд, не були даремними, бо дали зрозуміти суддям, що ця справа є неординарною, оскільки зачіпає права й обов'язки мільйонів українських громадян. Я був приємно вражений тим фактом, що заяви надійшли з різних куточків України: зі Слобожанщини, Криму, Центральної України, не кажучи вже про Західну Україну. Надзвичайно багато заяв надійшло від колишніх політв'язнів, а особливо мене втішили заяви від молодого покоління українців. Узагалі вийшла цікава ситуація. Вітренко, сама того не бажаючи, об'єднала у справі захисту Указу внука Степана Бандери – провідника ОУН, доньку Кирила Осьмака – Президента УГВР, сина Василя Кука – головного командира УПА після загибелі Романа Шухевича – Чупринки та сотні інших небайдужих українських патріотів».

Представник Степана Бандери-молодшого, адвокат Роман Орєхов, який був присутній на всіх засіданнях упродовж цього року й тримав оборону в суді як правозахисник (і це враховуючи той факт, що Роман – громадянин Росії!), називає ухвалу «витвором судового мистецтва»: «Це надзвичайна подія для українського судочинства й ознака його спроможності одужати. Важко переоцінити важливість саме таких формулювань, які використав суд у своїй постанові. Це не боягузтво, як це часто-густо буває, коли суди намагаються позбавитися резонансних справ із формальних підстав, а прояв певної громадянської позиції, який заслуговує на повагу».

ПОПЕРЕДУ – СПРАВИ БАНДЕРИ Й ШУХЕВИЧА

Правозахисник, представник Юрія Шухевича Олекса Чорнота нагадує, що 4 серпня 2010 року минуло шість місяців із дня офіційного опублікування Указу № 75: «Це означає, що всі позовні заяви з приводу його оскарження повинні бути залишені судами без розгляду, оскільки пропущено термін звернення до суду. За наявною інформацією, жодна особа, крім товаришки Вітренко, не оскаржила цей Указ. Тож рішення суду за позовом Вітренко буде остаточним у справі оскарження цього Указу. Якщо апеляційна інстанція підтвердить рішення суду першої інстанції про відмову Вітренко в задоволенні позову, вже ніхто не зможе поставити під сумнів законність ухвалення Президентом України Віктором Ющенком Указу про вшанування борців за незалежність України».

Але розслаблятися патріотичний табір не має змоги: того ж дня, 2 серпня, Вищий адміністративний суд розглядатиме і справу щодо героїзації Романа Шухевича (слухання призначене на 9.15), і Степана Бандери (о 14.00). «Тобто у нас попереду ще резонансніші події, – говорить Роман Орєхов. – Але я сподіваюся, ця тенденція, фундамент якої вже закладений, дасть паростки. І зі своїх «молодших товаришів» Вищий адміністративний суд візьме приклад».

За матеріалами «УМ»

ПОЗИЦІЯ

ЛИШ БОРЕЦЬ ЗДОБУВАЄ СВІТ!

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА НАБЛИЖАЄТЬСЯ ДО РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ. ЦЯ ПОДІЯ ВИМАГАЄ АНАЛІЗУ ТЕПЕРІШНЬОГО СТАНУ РЕЧЕЙ І ПОШУКУ ВИХОДІВ ІЗ СИТУАЦІЇ, ЩО СКЛАЛАСЯ.

Ставши результатом копіткої та жертовної боротьби багатьох поколінь українців, двадцять років тому Україна здобула все необхідне для свого розвитку – міжнародне визнання, індустріальні потуги, освічене й висококваліфіковане населення. Однак, ми мусимо визнати, що цей шанс не був використаний на користь українського народу: через два десятиліття наша держава лідирує у рейтинґах епідемій, корупції і тиску на свободу слова.

Критика влади, доцільна і часто адекватна в таких умовах, охоплює все ширші верстви населення. Результати нещодавнього опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології, свідчать: якби президентські вибори в Україні відбулися в середині лютого, з усіх виборців за Віктора Януковича готові були проголосувати лише 16,9 відсотка. Нагадаємо, у жовтні 2010 року цей показник становив 29,4 відсотка, а у червні 2010-го – 39,2 відсотка. Тобто за півроку (опитування проводилося у лютому 2011 року) рейтинґ чинного Президента упав більше ніж удвічі. У той же час, близько 63 відсотків українців вважають, що справи в Україні йдуть у неправильному напрямку, а 7 відсотків – що «не йдуть узагалі».

Міжнародні організації також застерігають, що в Україні відбувається занепад свободи слова й порушення прав людини. Міжнародна організація «Freedom House» у своєму звіті від 27 квітня звернула увагу на ці тенденції. Судові процеси над політичними конкурентами нинішньої влади – Луценком, Тимошенко та іншими – ведуть до ще більшої зневіри не лише у виконавчій гілці влади, але й укотре закріплюють недовіру до судової системи, що мала б бути незалежною.

І причини такої тенденції не суто в особистості ґаранта Конституції чи в окремих постатях із його оточення, але, передусім, у політиці, яку проводить чинна влада.

Звісно, можна відзначити кроки чинної влади щодо спроб зменшити вплив Росії на енерґетичну сферу, пручання із вступом України до Митного союзу, роботу з пошуку нових стратегічних партнерів. Однак, ці кроки нівелюються політикою щодо власного населення, тиском на малий і середній бізнес, політичних опонентів, реформами в гуманітарній сфері й медицині, нелюдськими положеннями Житлового кодексу. І все це – на тлі світової економічної, енерґетичної та продовольчої криз.

У своєму оперті на олігархічну верхівку та відриві від народу влада ставить себе в позицію колоса на глиняних ногах, який завалиться від дії нового політичного суб'єкта. Маніпуляції з мовним питанням, червоними прапорами та освітою лише поглиблюють цей стан.

В той же час варто зазначити, що байдужність, пасивність зневіра ведуть до того, що замість творення політичної альтернативи, творення громадського руху, є лише застій та хибне уявлення, що ХТОСЬ зробить, ХТОСЬ наведе порядок.

Запитаємо: «А хто це має зробити?» Відповімо: «Хто, як не ми? Хто, як не я?».

Громадське життя України сьогодні залежить від волі окремих сил, від ґрантів Заходу й Росії, однак, не від народу. Виступи студентів і підприємців були яскравими, але короткочасними. Вони привертали увагу до проблем, однак не ставали фактором тиску на владу. Ці виступи, як і тихе обурення, яке фіксують соціологічні опитування, є прямим натяком чинній владі щодо її невідповідності й повинні спонукати суспільство творити, будувати і розвивати широкий громадський рух.

Перед українським суспільством стоїть питання не просто збереження української держави – але її перетворення на Українську Самостійну Соборну Державу, де джерелом влади є народ, на який обрана влада може опертися та якій народ буде довіряти. **Без активної громадянської позиції, без спільної та координованої роботи зробити це неможливо.**

Економічні й політичні проблеми, недовіра людей до влади не зникнуть через ротацію кадрів. У сучасній системі владних відносин зміни є просто неможливими. В Україні склалася ситуація вибору без вибору, у якій між собою змагаються давно відомі та розрекламовані політики. Висока вартість виборчих кампаній, система кругової поруки у державних органах зводять нанівець усі спроби змін.

Між фінансово-промисловими групами й народом склалося розшарування, де всі ресурси активно накопичує вузьке коло, натомість у звичайних громадян відбирають засоби до існування, ставлячи їх у залежність від політичних рішень. Політика перестала бути справою виборних осіб – її роблять інші люди, прибутки яких зростають в геометричній прогресії, не зважаючи на світову кризу, борги держави та зубожіння населення. Їм прибутки – народові податки.

Проблема громадянської активності також не може вирішитися через бажання двох-трьох десятків людей. Натомість, **ця активність має вирости від усвідомлення того, що опиратися слід на власні сили, шукати підтримки серед таких, як сам, бо «хто борець, той здобуває світ».**

«Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства й простору Української Держави» – це завдання кожного українця в Україні й за кордоном та кожної людини, яка проживає на території України.

Радянська система залишила в свідомості населення жахливий міф про те, що все залежить від влади, а не від звичайних громадян. **Українці терену мають зрозуміти, що всяка влада – призначається ними й повинна слугувати їхнім інтересам.** Українці розсіяння повинні пам'ятати про те, що Україна – їхня колиска, тому проблеми українців терену є проблемами української спільноти.

Двадцять років – це вік зрілості й усвідомлення своїх потреб, коли необхідно робити рішучі кроки для утвердження власної самостійності.

Стефан РОМАНІВ,
голова ОУН (б)

ВШАНУВАННЯ

ДЕ ГРИМІЛИ ЛИПНЕВІ ГРОМИ

Колишні вояки Української дивізії «Галичина» Української Національної Армії вшановували полеглих у липні 1944 року у битві під Бродами вояків.

Бої були страшні. Сталін кинув велику масу Червоної армії на знищення Української дивізії. Нині на полі бою споруджена капличка і символічний цвинтар, де перезахоронені більше тисячі останків бійців не тільки Дивізії «Галичина», а й усіх вояків, які брали участь у двобої.

Отож 24 липня Івано-Франківська станиця Галицького братства дивізійників організувала поїздку на ці місця, щоб уклонитися й помолитися за душі полеглих. Спершу була відправлена панахида на горі Жбир. Після молебню жіночий ансамбль співав стрілецькі й повстанські пісні. А потім виступали промовці, згадуючи побратимів, які хотіли волі України. Опісля учасники урочистості переїхали в село Червоне, де відбулося богослужіння за загиблими бійцями, був здійснений обряд перезахоронення останків вояків, знайдених пошуковцями.

Від дивізійників краю на урочистості виступив голова Івано-Франківської станиці Михайло Мулик, голова Львівської станиці, він же – голова Крайової управи дивізійників – побратим Василь Тимчій, представники влади, політичних партій і громадських організацій. Труну з останками від каплиці до місця перезахоронення перенесли солдати у військовій формі. Пролунав військовий салют. До могили перезахоронених поклали вінки.

Після цього на майдані відбулося відтворення бою 1944 року. Людей було багато, не зважаючи на те, що якраз на той час лив сильний дощ (війна, як кажуть, іде в будь-яку погоду). Від Івано-Франківської станиці у події брали участь ветерани-дивізійники, їхні сини й онуки, представники Спілки політичних в'язнів, не байдужі до нашої історії громадяни. На жаль, політиків і депутатів не було. Чи-то бояться, чи-то до майбутніх виборів готуються?..

Михайло МЛИНКО

ЮНІ ПРОСВІТЯНКИ

ЗАЧАРУЙ МЕНЕ ПІСНЕЮ...

Ця гарненька, як маків цвіт, дівчинка захоплює слухача не тільки голосом, що видзвонює, мов водограй, але й енергетикою гарного настрою.

Анничці Люклян минуло тринадцять. А народилась вона в мальовничому Перегінську, що на Рожнятівщині. Співати почала змалечку. В її репертуарі багато народних пісень, колядок, щедрівок, веснянок та гаївок. Унікальний музичний слух і пам'ять (адже займається в школі по класу скрипки) привели дівчинку до дитячого зразкового фольклорного колективу «Маленькі бойки» Перегінської дитячої школи мистецтв і до вокальної студії.

Анничка яскраво виконує сольні номери і співає в гурті на звітах, конкурсах і фестивалях, які проводить управління освіти. Та найбільше задоволення вона одержує від участі в конкурсах, на яких перемагає сильних конкурентів. Юна співачка привернула увагу заслуженої артистки України Марти Шпак, яка подарувала дівчинці чимало своїх пісень, з якими та виступає на всіх сценах. Так, на Міжнародному фестивалі «Доля» у 2008 р. зайняла друге місце. Її пісні прийшли до серця і президентам, перед якими виступав колектив «Маленькі бойки» і Анничка.

Талановиту дитину помітили, й зараз вона навчається в ліцеї для обдарованих дітей з сільської місцевості, що в обласному центрі. А займається з нею талановитий педагог, ентузіаст і подвижник Галина Павлюк. Разом зі своєю вчителькою Анничка виступала на фестивалях «Пісенне джерело», де зайняла третє місце, «Дзвони Прикарпаття» (друге місце), «Карпатські зорі» (друге місце), обласному конкурсі патріотичної пісні (третє місце). Загалом за останні три роки виступала на двадцяти фестивалях і конкурсах.

Анничка з великим задоволенням приходить на запросини для участі у святах. Скажімо, в Народному домі «Просвіта» до Дня писемності вона теж дарувала свої пісні. І відчуває себе щасливою від того, що її спів приносить людям радість, усмішку і насолоду. Дівчинка мріє про велику сцену, престижні конкурси і гарні пісні. Саме тому добре вчиться, працює над новими піснями й готується до конкурсів і фестивалів.

Щасти тобі, Анничко, – наша співоча пташко.

Любов ЗОРІНА

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

РОЗМОВА ПРОСВІТЯН КАЛУЩИНИ

відбувалася в читальні Центральної районної бібліотеки. Перед початком присутні хвилиною мовчання вшанували просвітянина Михайла Коломийця (1955–2010), автора книги «Просвіта Калущини».

Усіх українськими піснями привітала переможець Всеукраїнського конкурсу ім. В. Івасюка «Червона рута» Людмила Тимків, донька найактивнішої голови осередку школи № 7 Лілії Тимків.

Досвідом роботи поділилася голова осередку с. Добровляни від 1989 р. (вона й відновила «Просвіту») Марія Василів (Булавінець), яка зібрала весільні й колискові пісні і видала дві книжки. Декілька весільних співанок опубліковані у збірнику «З вершин і низин» (1 т., 2011 р., Львів). У ньому – уривки з книжок переможців 14 краєзнавчого і літературного конкурсу імені видатного діяча товариства «Бойківщина» М. Утриска. Вона – співавтор історії рідного села. Її син Степан організував написання історії родоводів села «Пам'ятай свій рід». Марія Василівна створила просвітянський ансамбль «Добрівляночка». З нагоди 140-річчя народження Василя Стефаника і Леся Мартовича з вихованцями й педагогами відвідала музеї в Русові, Торговиці й музей Марка Черемшини у Снятині. Добрівлянці першими на Калущині сплачують членські внески й передплачують просвітянські видання. Її вихованці поставили виставу Марійки Підгірянки «У чужому пір'ї».

Голова осередку с. Верхнього Марія Кузик розповіла про створення двох музеїв, проведення свята села та інших патріотичних заходів. Мирослава Вінтонюк (Пелехан), прадід якої засновував «Просвіту» в Калуші (і передав їй глибоку любов до «Просвіти»), порушила найважливіші суспільні проблеми: вимирання українців та злочинність у суспільстві. Вона говорила про роль просвітян, письменників у врятуванні України. Про переслідування перших просвітян ТУМ «Відродження» розповіла Іванна Неділенко й закликала всіх писати історію школи.

Присутніх було ознайомлено з подвижницькою працею на просвітянській ниві наставника єдиної на Калущині «Молодої Просвіти», нині – заступника міськрайонної «Просвіти» Оксани Тебешевської (Бойко).

Було відзначено старанність голів осередків: новообраної Лілії Тимків і її попередниці Н. Грищук зі школи № 7 (директор – Володимир Кіндрат), М. Солдата (директор Голинської школи), Н. Харуци (с. Завадка), О. Бойчук (с. Завій), Я. Зварич і Л. Капець (школа № 1), Г. Довжанської і А. Матвій (Калуська гімназія). Промовці закликали створювати бібліотеки, музеї, писати історії сіл, записувати спомини поважних людей, народну творчість. Аби не вмерла наша пісня, співати у вільний час коло хат, як колись, аби дітям співанки запам'ятовувались без навчань. Передплачувати просвітянські газети «Слово Просвіти» і «Галицьку Просвіту», часописи СПУ «Перець», «Газету для жінок», журнал «Військо України».

Важливо також писати історію нинішньої «Просвіти» й надсилати до центральних органів, як це робили наші попередники до 1939 р., котрі до Головної «Просвіти» (Львів) надсилали детальні звіти й протоколи зборів, у яких, між іншим, мало бути таке: чи всі громадяни села здавали датки (пожертвування) для «Просвіти», якщо не всі, то чому. 1927 р. дорослі здавали 10 зл. 20 ґр., молодь – 1 зл. 5 ґр. У перерахунку на наші гроші це щонайменше 300 грн.

Дано рекомендації щодо відвідування вистав облмуздраметатру і дійств у філармонії. Із набутого досвіду рекомендовано, аби голова осередку мав двох заступників, одним із яких має бути директор школи, установи, підприємства... Варто також заохочувати активістів присвоєнням почесних звань, визнанням їх найкращими за результатами виховання дітей, онуків, за благодійні вчинки та патріотичні справи.

Ігор КОТИК,
завідувач просвітянської бібліотеки Калущини, керівник семінару

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО...

У КОЖНОЇ ЛЮДИНИ У ЖИТТІ СВІЙ ХРЕСТ

У кожної людини свій хрест.
Його пронести з гідністю нам треба:
Схилити голову і руки піднести до неба,
І Господь нам упасти вже не дасть.

Бо кожен сам своє життя прожить повинен.
Тут не поможе ні сусід, ні брат,
Бо є невдачі в кожної людини,
Але немає вороття назад.

Хтось бачить щастя у коханні, хтось – у багатстві,
Хтось у роботі славу пожина,
Але немає жодної людини,
Щоб до кінця щасливою була.

Тож не оплакуй ти ніколи долю,
Життя товче нас із усіх боків,
Терпи, зціпивши зуби аж до болю,
Бо сам Господній Син за нас терпів.

СЛОВО – НЕ ГОРОБЕЦЬ

Не говори поганих слів –
Вони так тяжко ранять душу,
Не виливай із серця гнів
І Бога словом не спокушуй.

Вони калічать рідну мову,
Брудні, гіркі, зневажливі слова,
І зневажають пісню колискову,
Яку матуся в душу нам влила.

Не сій тривожне слово в землю рідну,
Яке вживати завжди звик,
Бо бумеранґом воно до нас поверне,
І всохне від гидоти твій язик.

ДО МОЇХ ЗЕМЛЯКІВ, ЛЮБИТЕЛІВ ОКОВИТОЇ

Не пропивайте, люди, душу й Україну,
Нащадки славних воїв-козаків,
Бо наступає час за все платити,
Не накликайте на Вкраїну Божий гнів.

Бо гине генетичний фонд Вкраїни,
Вмирає той найкращий Батьківщини цвіт.
Звертаюся до розуму вкраїнської людини:
Хіба зійшовся на горілці клином світ?

Бо пропивають совість, честь, повагу,
Відкинувши проблеми всі на мить.
Як бачу земляків своїх п'яненьких,
То серце розривається, болить.

Не пропивайте, діти, душу й Україну
Заради марева коротких втіх.
Не ставте Україну на коліна,
Щоб ми не стали посміховиськом для всіх.

Мирослава ВІНТОНЮК,
голова «Просвіти» Калуської ЗОШ № 3

СПОГАДИ

УСЕ ПЕРЕЖИТЕ – З НАМИ...

ПРО ЖИТТЯ ПІД ОКУПАНТОМ І БОРОТЬБУ З НИМ ЗГАДУЄ ІРИНА СТРОЦЬКА

(Продовження. Поч. у № 21–28)

В нашому товаристві була дружина священика пані Сологуб. Ми всі зібралися навколо неї і почали Великоднє Богослужіння. Ми побожно слухали й тихенько підспівували: «Христос Воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, і нам життя вічне дарував».

В такі хвилини єднало всіх не тільки горе, а, в першу чергу, спільна молитва, яка скріплювала нашу віру й додавала надію на наше визволення і визволення нашої знедоленої України. Ми намагалися подумки з'єднатися зі своїми рідними та знайомими, які ще залишилися на рідній землі або були розкидані по чужині.

В цей похмурий день у далекій тундрі ми вірили в дух одвічної української стихії, вірили, що наступить Великий День для українців – воскресне довгожданна самостійна Україна. І ми діждалися цього великого дня ще за нашого життя.

Отже, не даремно мучилися і страждали, Бог вислухав наші щирі благання.

Неси свій хрест нескорених ідей!

ЩАСТЯ В НЕЩАСТІ

Почалися одноманітні сірі будні. Щодня виганяли нас чистити залізничні дороги від снігу, який усе падав і падав, розвантажувати ешелони з вугіллям чи гравієм, який використовували для ремонту тих же залізничних шляхів. Робота фізична, непосильна, а головне – треба було її виконувати дуже швидко, вкладатися в мінімально зазначений час, щоб не було «простою» і таким чином заробити собі на пайок. Конвоїри, як шалені, бігали від платформи до платформи і підганяли дівчат криком та всякою нецензурщиною. А дівчата і так зі всіх сил старалися, орудували лопатами, немов механічні роботи. Де ж мені було до них? Сільські дівчата взагалі були більш загартовані й призвичаєні до фізичної праці, аніж дівчата з міста. Мені ніколи не доводилося працювати фізично, хіба що деколи допомагала мамі наводити порядок у домі. А тепер ще й хвороба давалася знати. З кожним днем відчувала занепад сил, а руки зболені мозолями не служили – ледве справлялася з лопатою.

Дівчата бачили мою безпомічність і хворобливий стан. Вони вирішили наступного дня відвести мене в санчастину й попросити лікаря, щоб полегшив моє перебування в концтаборі. Лікар справді уважно вислухав мене, оглянув. Його лікувальні можливості були дуже обмежені, але він щиро хотів мені допомогти. Відразу уточнив діагноз моєї хвороби – пієлонефрит. Він сказав, що, в першу чергу, мені необхідно вигріватися, а це можливо здійснити тільки тоді, коли я залишуся в зоні. Отже, він влаштував мене на ОП – т. зв. «отдыхательный пункт». Це означало, що кілька тижнів я не буду іти на зону на холод і тяжкі фізичні роботи. Його підтримка і добре ставлення до мене вселили надію, що навіть у жахливих умовах концтабірного життя холодної півночі я зможу одужати.

Цей лікар-політв'язень з Рогатина – Лонгин Мельник – урятував мене від страждань, а можливо, і від смерті. Цього забути ніколи не можна. Коли закінчився строк мого відпочинку, він продовжив його ще на один термін. За цей час я познайомилася з однією фармацевткою зі Львова, яка порадила мені написати лист до мами (мама ще тоді була у Львові) з проханням вислати посилку з травами і зіллям, які допоможуть мені в лікуванні. Вона продиктувала мені ряд назв того зілля і, як сьогодні пам'ятаю, ще ягоди ялівцю. А придбати це все можна було в аптеці, що знаходилася в центрі Львова навпроти ратуші, де вона колись до арешту працювала. Не відкладаючи, я відразу написала листа і дійсно за якийсь час одержала посилку з травами, зіллям і різними вітамінами. Це справді була велика підтримка для мого здоров'я, бо в табірних умовах не було жодних медикаментів, ані природних засобів.

Невдовзі щаслива доля звела мене з однією шляхетною, інтеліґентною особою – Іриною Бабій. Вона була дружиною колишнього директора Першої української гімназії у Львові за часів польської окупації. Те, що ми були з одного міста, мали спільних знайомих, часто ділилися спогадами про недавнє минуле, однаково тужили за рідною землею, нас дуже зблизило і зріднило. Пані Ірина працювала в санчастині, займалася медичною документацією. Вона, як мама, опікувалася мною – варила ліки з зілля і пильнувала, щоб їх своєчасно вживала. А коли одна з дівчат, Марійка Андрійців, знаючи про мою біду, порадила мені піти на роботу в дитячі ясла, то пані Ірина перша зраділа. Вона вірила, що тільки там я зможу вилікуватися, бо буду весь час у теплі.

Дитячі ясла були розташовані посередині зони, опалювалися цілодобово. Там були зовсім маленькі діти, які народилися в тюрмі або вже в концтаборі. Завідувачкою яслами була вільнонаймана жінка, що мала медичну освіту. Вона мені сказала, що зможе мене прийняти на роботу няні, але тільки за рекомендацією лікаря санчастини. І знову цей лікар... Мельник постарався влаштувати мене на роботу, знаючи, що вона, а точніше умови, посприяють в покращенні здоров'я. Правда, такими маленькими дітьми я ніколи не цікавилася, тому не знала, з чого починати свої обов'язки. Марійка А., моя напарниця, навчила мене пеленати, показала, як підгодовувати дітей, коли вони були голодні або коли у мами не вистачало молока. Одне слово, вона ввела мене в курс моїх обов'язків, і я дуже швидко все засвоїла. Однак роботи було більше, ніж достатньо, особливо в денну зміну. Більше уваги й часу своєму лікуванню я могла присвятити в нічну зміну, коли діти спали.

За якийсь час я дійсно відчула приплив сил, зникли болі, покращало самопочуття. Адже лікування зіллям і теплом позитивно впливало на моє одужання. З'явилась бадьорість, бажання жити і не тільки виконувати свою обов'язкову працю, але й творити щось цікаве і неповторне.

(Далі буде)

НАБАТ

ЗУПИНИТИ НАСИЛЬСТВО ВЛАДИ!

У селищі Єлизаветівка Петриківського району Дніпропетровської області мешкає Олександр Володимирович Рибалка – свідомий українець, член Історичного клубу «Холодний Яр», передплатник українських видань, а ще – батько трьох малолітніх дітей, яких виховує у дусі любові до України.

Олександр – приватний підприємець, вирощує вівці та іншу худобу. Його земельні ділянки розміщені так, що він щодня змушений переганяти тварин через асфальтову дорогу, яка веде до птахофабрики «Оріль-Лідер».

Розповідає дружина Олександра, Людмила Сергіївна Рибалка: «Іншої дороги до землі, де ми випасаємо вівці, немає. Охоронці птахофабрики почали забороняти переганяти отару через дорогу, кидали каміння у нього та овець, неодноразово ображали й погрожували пастухові. 13 червня ситуація повторилася. Пастух Сергій Василенко зателефонував моєму чоловікові й сказав, що охоронник КПП «Оріль-Лідер» проганяє стадо овець і заважає випасати їх на полі. Мій чоловік пішов до охоронця розібратися, сказав йому, що він пасе вівці на своїй землі, на паях і на землі сільської ради. На територію птахофабрики худоба не заходила. Але охоронник продовжував погрожувати. Виник конфлікт. Недоброзичливці звинувачують мого чоловіка, що він побив охоронця. Насправді це не так, свідки бачили, що мій чоловік, відстоюючи права нашої родини, нікого не бив. Охоронець зателефонував своєму начальнику, вже увечері той погрожував моєму чоловікові у телефонній розмові. Дзвонили із птахофабрики, казали: «Ми тебе заспокоїмо». Погрожували нашій сім'ї. 15 червня мого чоловіка арештували на 15 діб».

Ось пояснення Олександра Рибалки: «15 червня о 8.00 до мене зателефонував дільничний інспектор Кирпичов і сказав, що мені треба зайти в Петриківське РОВД в якійсь справі. О 9.00 я прийшов до РОВД. Кирпичов сказав, що на мене написали заяву і запропонував дати пояснення. Заява була від охорони ОАО «Оріль-Лідер», з охоронцем якої у мене виник конфлікт, який спровокував охоронець. Дільничний інспектор, взявши свідчення, відвіз мене до районного суду. Суддя Іщенко розпочала засідання, не надавши мені права скористатись захистом адвоката, ще й весь час закривала мені рот, не даючи й слова сказати на свій захист. Швидко ухваливши постанову на арешт на 15 діб, із зали суду мене одразу відправили до райвідділу в камеру. Справа явно замовлена і несправедлива. Апеляційну скаргу не прийняли».

З постанови судді Петриківського суду Дніпропетровської області І. М. Іщенко, яка, покликаючись на ст. 173 КпАП України, 15 червня 2011 р. засудила Олександра Рибалку на 15 діб, так і не видно, за що його покарали. У постанові зазначено, що охоронець А. І. Білоконь «звертався за медичною допомогою 14.06.2011 в 18.30 в лікарню», але не наведено ні діагнозу, ні акту про завдані побої, тобто немає жодного підтвердження, що охоронця побито. І все ж Олександра Рибалку позбавили волі.

Справа шита білими нитками: вільного селянина, як називає себе Олександр Рибалка, місцева влада вирішила «поставати на місце», або, як сказали працівники птахофабрики, «заспокоїти».

Свій лист до Історичного клубу «Холодний Яр» Людмила Рибалка завершує так: «Будь-ласка, якщо можна, допоможіть моєму чоловікові. У нас троє малих дітей і вдома багато селянської роботи!»

Перед арештом Олександр Рибалка написав лист до «Незборимої нації». Публікуємо його, щоб зрозуміліші були причини конфлікту між українським патріотом та антиукраїнською владою, повідомляє прес-служба історичного клубу «Холодний яр».

«Я давно прагнув вивчити історію визвольної боротьби, але не міг знайти путніх і правдивих книг. І ось у моє життя прийшла газета «Незборима нація» та книги Романа Коваля. Читаю їх і душа обливається сльозами від втрат. Які були люди, які можливості! Але тодішня недоукраїнська влада все занехаяла, втратила. І все ж серце наповнюється гордістю, що я теж – українець і належу до нації героїв.

Книжка «Підстави націократії» висвітлює і мої переконання, я згоден, що виборами встановити українську владу і здобути справжню незалежність неможливо. Тим важче на душі, бо немає потужної української сили. Люди стали байдужими до своєї долі, не знають і не бажають знати героїв і правдивої історії рідної землі. І нація героїв перетворюється на націю холуїв.

Мені від цього дуже важко, я не маю в своєму оточенні однодумців і товаришів. Але я не здаюсь, ні я, ні мої діти ніколи не будемо холуями! Відчуваю себе нащадком великих героїв.

Олександр РИБАЛКА,
вільний селянин, Дніпропетровська область».

Закликаємо українську громадськість стати на захист Олександра Рибалки.

Надавайте моральну та іншу допомогу його родині.

Телефон його дружини Люди: 098-113-22-89.

Телефон Петриківського РОВД: 056-34-2-47-02.

Прес-служба Історичного клубу «Холодний Яр»
Koval_r@ukr.net

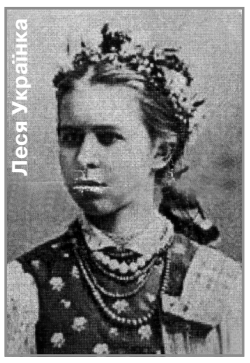
ПОДВИЖНИЦТВО: ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ

У минулих числах «Галицької Просвіти» надрукований матеріал Г. Бурнашова «Українські Роксолани». У ньому йшлося про подвижництво української жінки – одвічної берегині роду нашого. У трагічні й переломні моменти нашої історії вони виявили мужність і відвагу, самовідданість, полум'яну любов до Вітчизни. Сьогодні продовжуємо цю тему матеріалом авторів з Тернопілля і Кіровоградщини.

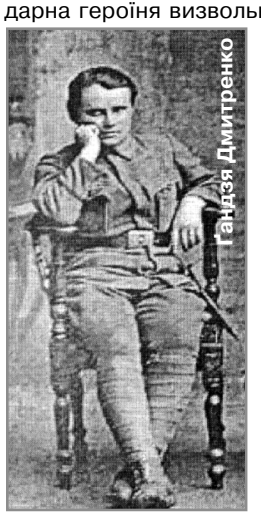
НЕВМИРУЩИЙ ДУХ ГЕРОЇЗМУ

После проголошення України вільною і ні від кого незалежною державою у суспільстві почали згадувати про подвиг українських жінок у боротьбі за волю. Спочатку у Західній Україні – Тернополі, Львові, Івано-Франківську, а потім – і на Східній. Українські жінки залишили після себе не знищений тоталітарним комуно-більшовицьким режимом слід.

Згадаймо нині про одну з найталановитіших і наймужніших дочок України – Лесю Українку – жінку, яка, не зважаючи на важку недугу, не впала у відчай, а своїм палким словом в умовах царської самодержавної деспотії кликала український народ до боротьби за свою кращу долю, волю України як держави.

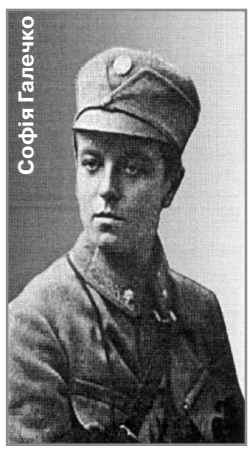

Леся Українка

9 лютого 1893 року народилася леґендарна героїня визвольних змагань 1914–1920 рр. в лавах українського січового стрілецтва – Ґандзя Дмитренко, яка поруч із хорунжою Оленою Степанів, хорунжою Софією Галечко, стрільцями Марією Якимович, Наталкою Гевко, Олею Когут, Юлією Скорубською, Марією Бачинською, Дарією Зілинською стала символом жіночої військової звитяги України. У цьому місяці пішли з життя славні українські патріотки Наталка Винників, Дарія Гнатківська, Олена Антонів, Марія Лаврів, Наталія Шухевич.

Ґандзя Дмитренко

Вихід на арену визвольної боротьби Організації Українських Націоналістів активізував не тільки діяльність українських громадських товариств, а й переважну більшість патріотичного західноукраїнського суспільства. Члени ОУН, беручи участь у різних патріотичних українських організаціях, спрямовували їхню діяльність у русло засвоєння ідей українського націоналізму, набуття знань, необхідних молодому поколінню в майбутній боротьбі за Соборну Українську Державу. Їхній активний патріотично-просвітницький чин плюс безправність українського люду в умовах польської окупації краю та важке соціально-економічне становище народних мас, дискримінаційна колонізаторська політика шовіністичних польських урядових кіл сприяли тому, що за два десятки міжвоєнних років виросло нове покоління українських патріотів, у душу і кров якого було влито стільки збуджуючих стимуляторів, що, коли настав час конкретно проявити себе в ділі, виборюючи Україні волю, воно вступило у вир святої боротьби, не замислюючись і жертвуючи всім: безпечною працею, спокоєм, здоров'ям і навіть власним молодим життям.

Олена Степанів

Софія Галечко

Наталія Шухевич

Олена Антонів

На довгі окупаційні роки прапором цієї боротьби стало ім'я Ольги Басараб, члена Української Військової Організації, по-звірячому замученої польськими поліцаями-садистами у Львівській в'язниці 13 лютого 1924 року. Вмираючи від тортур, Ольга видряпала на стіні: «Вмираю замучена, помстіть!» Вона померла, не зрадивши нікого й не видавши таємниць організації. Ті життя і смерть були подвигом. Він – у твердості її духу, у самопожертві, в любові до України.

Ольга Басараб стала взірцем для молоді наступних років, надихаючи членів ОУН і вояків УПА на звершення найвищого обов'язку – служіння українському народові. Найбільше захоплюючих сторінок в історію української жіночої героїки вписали учасниці Другої світової війни та національно-визвольної боротьби ОУН–УПА проти коричневої та червоної чуми XX століття – фашистської Німеччини та московсько-комуністичного СРСР. «Визвольний» похід Червоної армії на західноукраїнські землі буквально через кілька тижнів «ощасливив» населення масовими репресіями сталінсько-беріївських каральних органів. Серед арештованих і знищених людей було багато молоді, серед них дівчат – колишніх гімназисток і студенток.

Ольга Басараб

На так званому «Процесі 59-ти» у Львові, що відбувся з 5 по 18 січня 1940 року, з 59 учасників процесу було 22 дівчини віком від 18 до 25 років. Всі вони, як і хлопці, вели себе надзвичайно сміливо, відкрито заявляли про свої націоналістичні переконання, готовність боротися за Самостійну Українську Державу. 20-літня студентка Наталка Винників на суді заявила: «Я, будучи націоналісткою, яка б не була чужа держава, буду боротися за створення Самостійної України. А раз тут совєтська держава, я свідомо боролась проти неї» («Шлях перемоги», 04.15.1999 р.). За таку стійкість і зізнання у приналежності до ОУН і любов до України вона була засуджена до розстрілу, який згодом замінили на 10 років тюрми. Під час евакуації в'язнів їй вдається втекти, дістатися додому й продовжувати боротьбу в лавах ОУН. З похідними групами Наталка йде у Східну Україну. 9 лютого 1942 року була розстріляна ґестапівцями в Бабиному Яру.

Харитя Кононенко

«Краще смерть, як такі зневаги й наруги. Якщо Господь вас збереже, розкажіть про страшні наші страждання. Хай всі українці знають, як гинули їхні брати і сестри. Хай ніколи не вірять ніяким визволителям, а самі здобувають свої права», – такий заповіт своїм співкамерникам у німецькій тюрмі передала доктор правничих і економічних наук Харитя Кононенко, ув'язнена за співпрацю з ОУН–УПА і розстріляна ґестапівцями в Рівному у жовтні 1943 року.

Самовідданій боротьбі за Україну присвятила своє коротке життя поетеса, член ОУН, учасниця похідних груп на Східну Україну Олена Теліга. Прибувши до Києва, очолює Спілку письменників, редаґує часопис «Литаври», входить до Української Національної Ради, де виступає з меморандумом проти німецького терору на українських землях. В умовах, коли німецьке ґестапо арештовувало й знищувало кожну підозрілу їм особу, Олена Теліга сміливо продовжує свою справу, заявляючи: «Коли загину, то знайте, що свій обов'язок виконала до кінця».

Олена Теліга

Її відданість і самопожертва не знають меж. Життя і боротьба Олени Теліги були яскравим прикладом ходіння «по лезу меча», «балансування на грані», взірцем ідейної переконливості у відстоюванні національного ідеалу. У розквіті творчих сил вона на 37-му році йде з життя. У лютому 1942 року, після 12-денного катування, Олена Теліга була розстріляна ґестапівцями у Бабиному Яру. Як і бажала вона, «життєвий шлях як талановитої поетеси, мужньої, нескореної патріотки закінчився «гарячою смертю». Молода героїня пішла у вічність, запаливши своїм прикладом багатьох відомих і безіменних героїнь національно-визвольних змагань за волю України 40–50-их років.

Це – Галя Столяр, розстріляна в Берлінській тюрмі, це – Ганна Максимець, член ОУН, учасниця похідних груп, розстріляна німцями на Криворіжжі, це – Наталка Винників, розстріляна, як і Олена, в Бабиному Яру. Це сотні тисяч мучених і закатованих, розстріляних у польських та радянських тюрмах, концтаборах і на виселенні, українських бранок. Це – незліченна кількість мужніх і славних борців у лавах УПА і оунівському підпіллі, що вписали в українську і світову історію зразки стійкості, нечуваного й небаченого досі героїзму й слави, в яких українській жінці була відведена найважча, найвідповідальніша, найпочесніша і найбільш страдницька роль.

А про скількох українських героїнь ще не написано і не згадано, і яких ми зобов'язані згадати і пам'ятати заради майбутніх поколінь українців. Бо в них має продовжитись героїчний дух і чин українського жіноцтва. Воістину, він невмирущий.

Богдан САВКА *з Тернопілля*
та ***Володимир КАРАТАШ***
з Кіровоградщини

ЖИТТЯ І ЧИН – ДЛЯ УКРАЇНИ!

НИНІ МИ ПОДАЄМО ДОСЛІДЖЕННЯ МАЛОВІДОМИХ СТОРІНОК ЖИТТЯ І ЧИНУ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО.

НЕВІДОМЕ ПРО ВІДОМИХ

Рід Шептицьких походить із галицьких бояр. А наприкінці XVIII століття австрійський уряд надав йому графський титул. Родове гніздо – село Шептиці на березі Дністра на Львівщині. Сам же майбутній митрополит Андрей народився 29 липня 1865 року у селі Прибилч.

Мати Шептицького походила з відомого польського роду Фредро.

Брат по матері Шептицького Фредро – відомий польський письменник, драматург. Зберігся його родинний палац, який тепер намагаються реставрувати. В минулому представники роду брали активну участь у церковному житті України – були єпископами і митрополитами.

Андрей Шептицький – юрист і кавалерійський офіцер, після травми залишив військову службу і прийняв монаший постриг. У 1899 році став Станіславським єпископом, пробув на цій посаді недовго, після чого обраний Галицьким митрополитом. Він виховувався в умовах польської культури, тому українська громадськість Станіславова зустріла його не дуже прихильно, боялися, що він намагатиметься спольщувати українців. Але з перших днів перебування на єпископській кафедрі він показав себе великим українським патріотом, його звернення до своїх вірних стали зразком любові й патріотизму до українського народу, як він пише – «милих гуцулів і русинів» (тоді це була офіційна назва українців в Австро-Угорщині).

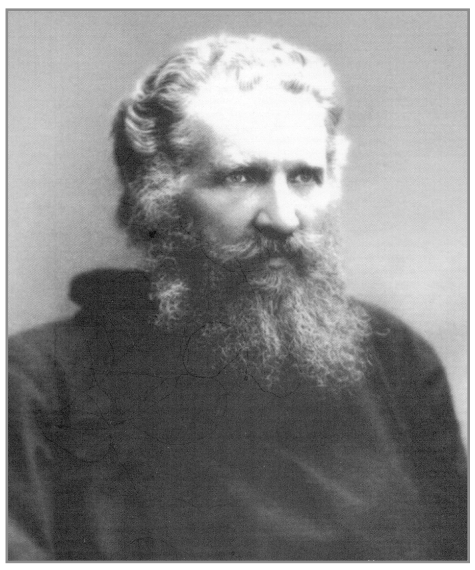
При переїзді до Львова Шептицький залишив велику власну бібліотеку, яка збереглася до наших днів. Правда, за радянської влади вона була заборонена і знаходилась у так званому «спецхрані». Коли ж Україна стала незалежною, її просто розтягли люди, які мали доступ до цих книг. Серед них, на жаль, були і священики. Це факт загальновідомий.

Шептицький як високодуховна особа мав великий авторитет серед людей і можновладців. До певної міри він виконував обов'язки і державного діяча. Наприклад, коли студент із Тернопільщини Мирослав Січинський за утиски українців застрелив намісника Галичини графа Потоцького в 1908 р. й був засуджений до страти та сидів у тюрмі «Діброва» (тепер – військове містечко по вул. Чорновола) і чекав смертного вироку, тільки митрополит А. Шептицький поїхав до Відня з чолобитним проханням заступництва і був прийнятий імператором Францом Йосифом II. І смертна кара була відмінена. За якийсь час майбутній організатор Листопадового чину Дмитро Вітовський зумів з великими труднощами його викрасти і провести в село Вікторів, згодом його таємно переправили в Америку. Там він став письменником, але пробільшовицького штибу. В 70-их роках приїздив до Івано-Франківська, його навіть приймали в обкомі партії і комсомолу.

В серпні 1914 року, коли почалася Перша світова війна, А. Шептицький брав активну участь у формуванні українських січових стрільців і запропонував своєму брату Станіславу, полковникові австрійської армії, перейняти командування над ними, але той відмовився.

Пізніше Станіслав Шептицький, начальник генерального штабу Польської армії, військовий міністр воював проти Західноукраїнської народної республіки. Лиш можемо здогадатися, як краялося серце митрополита Андрея, який не мав підтримки серед своїх рідних. Цікаво, що перед Першою світовою війною А. Шептицький під чужим іменем їздив у Росію для вивчення там релігійної і політичної ситуації. Які висновки зробив і над чим працював, на жаль, нині не відомо. Але зрозуміло, що вони були.

Після здобуття Львова росіянами Андрей Шептицький був інтернований і вивезений у Росію, де утримувався в монастирській келії. Навіть російські офіцери, які брали участь в арешті Шептицького, довго думали, як йому пред'явити документ на арешт, настільки був великий його авторитет навіть серед ворогів. Та настав 1917

рік. Революція в Росії. Шептицький повертається із заслання. У Москві збирає українську громаду й веде мову про українську державність. Потім їде в Петроград. Там теж збирає українських патріотів і лише після цього добирається до Києва. Тут уже діє Центральна Рада, яку очолював його давній знайомий Михайло Грушевський. Виглядало, що зустрілися два великих українських патріоти. Але ось що з цього приводу написав у своєму щоденнику М. Грушевський: «До мене приїхав Шептицький, повертаючись із заслання. Хто тепер Шептицький – звичайний піп, а я – голова Української Центральної Ради. Я мусив його прийняти і в себе вдома. Моя донька з великою неохотою прийняла його благословення...» Грушевські боялися, щоб їх не звинуватили в клерикалізмі. Так думав на той час не тільки соціаліст Грушевський, але і його соратники – комуніст Володимир Винниченко, соціаліст Симон Петлюра і деякі інші керівники Центральної Ради. Від таких переконань і думок Україна і втратила свою незалежність в кінці 1920 року.

Зате у Львові А. Шептицького зустріли як національного героя. Він одразу активно включився в тодішнє релігійне і політичне життя Галичини. Ще тривала світова війна, Україна була розділена лінією фронту, який проходив по лінії Чернівці–Тернопіль–Рівне – і далі на північ. Коли 1 листопада 1918 року українці на чолі з сотником Дмитром Вітовським у Львові взяли владу у свої руки, тут же почалася українсько-польська війна, яка тривала майже дев'ять місяців, тобто до 17 липня 1919 року, коли УГА під ударами поляків, якими на той час як начальник штабу командував його рідний брат Станіслав Шептицький, перейшла ріку Збруч на велику Україну в околицях міста Гусятин. Можна тільки уявити й здогадуватися, що діялось у зраненій патріотичній душі митрополита.

Після поразки визвольної боротьби (українці втратили тільки вбитими 20 тис. осіб і приблизно 60 тис. пораненими) в кінці 1921 року Шептицький виїхав за кордон для збирання фінансової допомоги рідному краю. До важливої справи була залучена велика українська діаспора Європи, Канади, США. Коли Шептицький у 1921-му вертався в Галичину, польська влада на кордоні його принизливо обшукала. А в самому Львові вирішила розправитися з ним. Натовп поляків мав намір його просто розірвати. Але зустрічати Шептицького вийшов ввесь український Львів, хоч українці на той час становили четверту частину жителів. Українці стали шпалерами з двох боків вулиці від вокзалу до резиденції – собору Св. Юра. І поляки не посміли на нього напасти.

У 20-их роках Шептицький надав притулок і велику допомогу українським патріотам – утікачам від більшовицького терору. Серед них були Євген Коновалець, Андрій Мельник, Роман Сушко і сотні інших. Скажімо, генерал-полковник Галкін із армії УНР працював лісничим у с. Посіч Тисменицького району. А замордували його у 1939-му. Але й поляки українців не шкодували. Вони ввели строгий окупаційний режим у Галичині. Тут була і пацифікація (так зване присмирення), і заборона українських шкіл, заборона продажу землі українцям. На це мали право тільки поляки та жиди. Шептицький же викуповував земельні векселі нібито для Церкви й без націнки продавав землю українським селянам, найчастіше навіть за заниженими цінами, як це було в Коломийському повіті.

Як не прикро, але у цій благородній справі його не підтримав станіславський єпископ Григорій Хомишин. Він подав у польський суд на Шептицького, мовляв той не залишає куплену землю Церкві, а продає селянам.

Митрополит витрачав великі кошти на українські державні справи, підтримував українські гімназії і школи, будував доми «Просвіти», оплачував навчання студентів, у тому числі трьох синів Василя Стефаника. У Львові споруджений будинок-музей, який є окрасою міста і сьогодні, там зібрані унікальні експонати і речі. Без допомоги Шептицького вони могли просто зникнути. У селі Милування Тисменицького району діяла сільськогосподарська школа, яку знищили в радянські часи. Можливо, це не всім сподобається, але тут слід наголосити, що за церковні гроші не було збудовано жодної церкви, а всі кошти йшли виключно на громадські, а фактично державні справи. Церкви будувалися тільки за пожертви людей і окремих меценатів.

Під час Другої світової війни Шептицький проявив себе героїчною і рішучою людиною – з ризиком для особистого життя переховував євреїв та інших людей. Він звернувся з листом до керівників німецького уряду на захист євреїв та інших людей, яких масово знищували. 1944 року написав відкритий лист Сталіну і передав його через свого рідного брата Климентія, навіть не довіряючи своїм соратникам. Цей досить поміркований лист недавно був опублікований у пресі. Соратники Шептицького Йосиф Сліпий і його брат Климентій теж були репресовані. Климентій загинув у тюрмі. Ще один брат Шептицького разом із родиною був розстріляний енкаведистами без суду й слідства в родинному маєтку в с. Прибилч.

Смерть Шептицького 1 листопада 1944 року вилилася у величавий похорон. За деякими даними військовий комендант Львова виділив роту солдат, яка супроводжувала похоронну процесію. Поховали митрополита в соборі Св. Юра.

Так закінчив свій земний шлях найвизначніший церковний і державний діяч України, якому в Єрусалимі євреї поставили пам'ятник як праведнику світу. Він був за єдину Помісну Українську Церкву з Київським Патріархатом. Євреї змогли його вшанувати пам'ятником, а в Україні, якій він усе своє життя вірно служив, до цього часу пам'ятника немає. Його справу продовжував Йосиф Сліпий, який заповів поховати його у Софії Київській. В незалежній Україні його справу продовжував кардинал Гузар, який теж підтримав ідею єдиної Помісної Церкви. Бо ж справді по-братськи ставився до православних. Бог на небі один, і хто в Нього вірить, повинен миритись і єднатись для блага і церковного миру в Україні.

Не Кирилу Гундяєву, чувашу з народності ерзя, яка лише недавно частково прийняла християнство, їхати в Україну як представникові уряду Росії і вчити нас, якому Богу молитись. В Україні – своя давня церковна традиція, яка має тисячолітню історію.

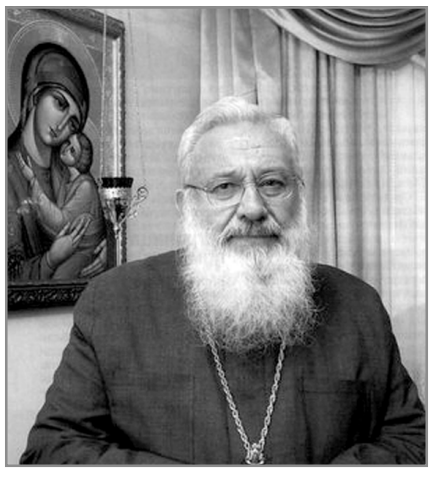
Недавно Івано-Франківська обласна «Просвіта», яку очолює відомий державний діяч, народний депутат Верховної Ради першого і другого скликань Степан Волковецький, провела наукову конференцію, присвячену 145-річчю від дня народження митрополита Андрея Шептицького. Все було добре організоване, але було відносно мало священиків, студентів, семінаристів, представників влади, політичних партій і громадських організацій.

А нинішня державна влада просто боїться цього українського духовного велета навіть мертвого. Верховна Рада розглядала список визначних діячів, яких мали відзначати цього року на державному рівні. Було в ньому й прізвище митрополита Андрея. Але прокомуністично-реґіоналівська більшість відхилила його. Ось яких державників маємо біля керма України у двадцяту річницю її незалежності!

Ярослав ОЛЕНЧУК,
заступник голови обласної Спілки офіцерів України, член НСЖУ, полковник

ПРЯМА МОВА

Любомир Гузар, кардинал УГКЦ: ЧОМУ НАЙБАГАТШІ УКРАЇНЦІ НЕ Є ЕЛІТОЮ НАЦІЇ?

Нещодавно слухав радіопрограму на економічну тематику. Ведучий почав її такими словами: «А тепер будемо говори про найважливіше – про гроші». Запрошені співрозмовники старалися пом'якшити це категоричне твердження, хоч у своїх висловлюваннях дотримувалися такої ж позиції.

Скрізь чуємо розмови про гроші, що вказує на прив'язання до них багатьох українців. Періодично засоби масової інформації подають перелік найбагатших людей України.

Щороку цей список стає довшим, а статки найбагатших осіб – більшими. Вказані в ньому особи становлять верхівку політичного та економічного життя. Дивно, що ЗМІ не звертають уваги на чесність чи освіченість згаданих осіб, бо якщо б вони такими були, то становили б еліту української нації.

Кожен із нас повинен рішуче посісти певну позицію, запитавши себе, хто або що для мене в житті найважливіше. В Україні багато людей вагаються, їм бракує сили духу, щоб прийняти остаточне рішення.

Якщо не перестанемо блукати, думати одне, а робити інше, – не матимемо такого майбутнього, якого справді хочемо. Визначаймося, але пам'ятаймо, що кожен вибір має свої наслідки.

ДУХОВНЕ

ПРОЩА ДО ГАЛИЦЬКОЇ ЧУДОТВОРНОЇ ІКОНИ МАТЕРІ БОЖОЇ

У вихідні відбулася XII піша проща молоді Івано-Франківської єпархії УГКЦ до Галицької чудотворної ікони Матері Божої. Після Архієрейської Літургії в Катедральному Соборі Святого Воскресіння, яку очолив преосвященний владика Кир Софрон Мудрий, отримавши благословення, учасники прощі вирушили в дорогу. Невеликі перепочинки прочан із зустрічами з місцевими священиками були у Ямниці й Тязеві. Про обід подбала Мальтійська служба допомоги.

Першого дня прощі, в суботу, прочани спільно молилися. А потім відбулася євангелізаційна програма, яку підготували комісія у справах євангелізації та молодіжна спільнота «Як Марія». Після великої вечірні вирушили в похід зі свічками до джерела, де відбулася співана вервиця. Опівночі розпочалися нічні чування та молодіжна євангелізаційна програма. А завершилася проща Архієрейською Літургією, яку відправив правлячий архієрей Івано-Франківської єпархії УГКЦ Кир Володимир Війтишин.

ЮВІЛЕЇ

ВІДКРИТТЯ, ЩО ЗДИВУВАЛО СВІТ

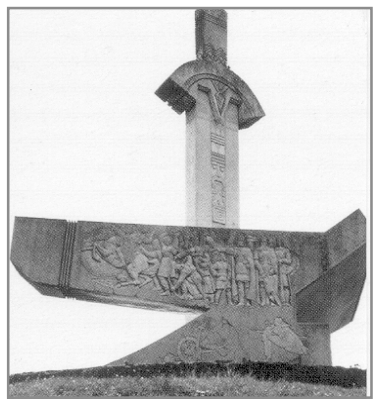
Цього року відзначаємо ювілей – 75 років тому, 25 липня 1936 р., на теренах Галича й Крилоса зусиллями археолога Ярослава Пастернака (1892–1969) було локалізоване місцезнаходження Успенського собору. Це було надзвичайне відкриття, яке підсумувало роботу всіх дослідників Давнього Галича XIX – першої чверті XX століть (о. Л. Лаврецького, І. Шараневича, Й. Пеленського) і дало поштовх для подальших досліджень упродовж останніх десятиліть – за часів СРСР і незалежної України.

Ювілей цей значний, тому що була віднайдена головна святиня Галича – собор Успіння Пресвятої Богородиці. З ним пов'язують створення у Галичі окремого єпископства. Тут відбувалися інтронізації наших князів, тут похований Ярослав Осмомисл. Віднайдення собору тривало майже століття, тому що лише він міг остаточно вказати на місцезнаходження колишньої галицької твердині. Його шукали в сучасному Галичі, на високих берегах Лімниці, у Крилосі – і тільки розкопки, які проводив Я. Пастернак у Крилосі у 1934–1944 рр., поставили крапку в пошуках храму.

Саме 75 років тому, у суботу 25 липня 1936 р., на глибині 2,8 м від сучасної поверхні були віднайдені фундаменти другого за величиною (після Києва) храму. Розміри фундаменту будівлі становлять 32,5 х 37,5. Сам Я. Пастернак надавав великого значення віднайденню румовищ храму. Він говорив, що це стало небувало щасливою подією не лише для української археології, зокрема, церковної, а й для цілого українського народу, і для створення святині народної традиції.

Відрадно, що поруч святині уже традиційно відбуваються різноманітні заходи, спрямовані на утвердження духовності нашого народу. У 2006 р. тут двічі побував Верховний Архієпископ Києво-Галицький, Патріарх УГКЦ, кардинал Любомир Гузар. На румовищах Успенського собору у серпні 2006 р. короновано образ Галицької Пресвятої Богородиці. Саме тут владика Гузар говорив ті слова, які будуть завжди актуальними: «…Благословенний цей клаптик української землі, яким колись ступали наші князі… Храм знає далеку минувшину, є свідком віри й любові… Тримайтесь традицій. Нічого не бійтесь. Будьте з Богом!»

Сьогодні пам'яткою культури національного значення (охоронний номер 481) – фундаментами Успенського собору XII століття опікується Національний заповідник «Давній Галич». Упродовж останнього десятиліття Заповідник провів ряд тематичних міжнародних конференцій, пов'язаних з

проблематикою збереження та охорони фундаментів собору.

Андрій ЧЕМЕРИНСЬКИЙ

ТАЄМНИЦІ МОВИ І МОВНІ ПАРАДОКСИ

ЗАЛІЗО ЧИ ЗОЛОТО?

ЯК НА ЦЕ ЗАПИТАННЯ ВІДПОВІДАЄ НОВИЙ СЛОВНИК ОЛЕКСИ РІЗНИЧЕНКА

То хто ж має перемогти
в боротьбі між
залізом і золотом?
Залізо!
Слава Україні!
Олег Тягнибок.

Запитання, задане Олегом Тягнибоком, є запитанням з запитань.

Перед очима зразу ж стають кінофільми, де «дзін мечів перемагає все». Згадуються трагедії Шекспіра, де Шейлоки здобувають усе золотом і підступністю.

Золото і хитрощі… підступність, підлість.. Але й краса.

Залізо і сила, сміливість і чесність. Користь.

Ось чому я, прочитавши цей вислів Олега Тягнибока, вирішив занести його (цей вислів!) до свого **«Стислого кореневого словника»** (далі – СКС), до електронної версії, над якою працюю уже чотири роки. Моєю метою було зібрати навколо кожного кореня всі однокореневі чи спільнокореневі слова. І не просто зібрати, як це роблять автори дотеперішніх **кореневих словників,** а виставити споріднені слова за спеціальною схемою, схожою на таблицю, щоб вона була наочною, легко доступною огляду читачами. Назвав я цю сім'ю спільнокореневих слів ***СЛОВОҐРОНОМ.*** А для більшої доступності я обраховую кількість дієслів, іменників, прикметників тощо. Це дуже схоже на **інвентаризацію мови** – перевірку наявності слів, їхньої кількості. Крім того, наводжу багато прикладів уживання слів письменниками, поетами, вченими. Робота вельми цікава, захопила мене до глибини душі. «Найсолодше моє заняття» – сказав я в інтерв'ю Миколі Суховецькому, яке він подав у **«Літакценті»** (див. Інтернет).

Отож, зустрівши такий чудовий метафоричний вираз у газеті, я відкриваю словоґроно ЗОЛОТО, зафіксовую цей вираз на сторінку. Та й подумав, що треба його вставити і до словоґрона ЗАЛІЗО.

Відкриваю ЗАЛІЗО, клацанням клавіші вписую туди. І раптом…

Бачите, і в мовознавстві бувають отакі евристичні моменти!

І раптом я бачу краєм ока, що дієслів у словоґроні ЗАЛІЗО – 2! Себто, **всього два.** Ось вони: ЗАЛІЗ**НИ**ТИ (за- по-) і за-ЗАЛ**І**З-НЮВАТИ.

Як так? Дивуюсь, навіть вражаюсь, бо ж я щойно глипнув на словоґроно ЗОЛОТО, відмітив, що там дієслів аж 9!! **Дев'ять!**

Повертаюсь до ЗОЛОТА. Справді, так і є. **Дев'ять.** Ось вони: ЗЛАТ**И**ТИ, ЗЛОТ**И**ТИ, ЗОЛОТ**А**ВИТИСЯ, ЗОЛОТ**И**ТИ ся *(з префіксами: ви від до за на о пере по роз),* ЗОЛОТ**І**ТИ (за по), ЗОЛОТ**І**ШАТИ *(за по),* ЗОЛ**О**ЧУВАТИ ся *(ви від до на о пере по).*

Думаю, читач зрозуміє, що у дужках виписані префікси, які з попереднім дієсловом можуть поєднуватися: виЗОЛОТИТИ, відЗОЛОТИТИ, доЗОЛОТИТИ, і так далі.

Мене в кожному разі цікавить лише **відкорінок,** себто, частина слова **після кореня, без префікса.** До речі, ці **відкорінки** у моєму СКСі є основним об'єктом дослідження, бо для нашої мови є характерним надзвичайне **суфіксальне багатство.**

Ага, дивуюся я собі: дієслів у словоґроні ЗОЛОТО більше!

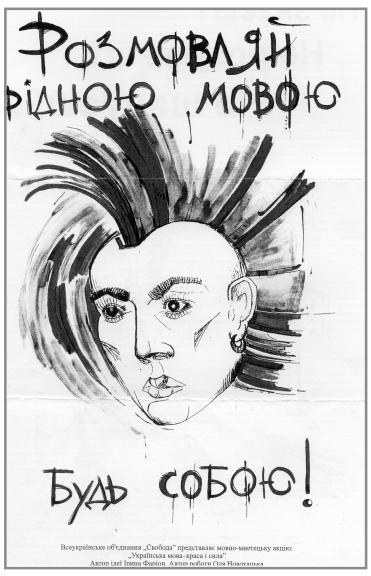
А як інші частини мови? Уже з азартом першовідкривача-дослідника починаю порівнювати.

Ого! Так **усього** більше!!! Іменників чоловічого роду – 10 («залізних») і 19 («золотих»), імен середнього відповідно 8 і 14, імен жіночого роду – 13 і 20, прикметників – 12 і 21…

А всього **відкорінків** у ЗАЛІЗА – 52, у ЗОЛОТА аж 94!!

Еге-ге! – покрутив я головою. Так у мові – у нашій – перемагає – кількістю все-таки **золото!!?**

Тут я змушений здивувати прискіпливого читача ще однією

новинкою, застосованою мною у СКС: я вибираю, вписую, додаю ще й **оніми!** *(Onyma – латиною означає ім'я).* Отже, до кожного словоґрона я додаю ще людські прізвища, назви населених пунктів України та назви річок і озер. Ну, щоб уже всю **ноосферу** цього кореня представити читачеві!

Отож приглядаюсь я до цих **онімів** у моїх словоґронах і зі скрухою бачу, що «залізних» річок по Україні – 17 , а «золотих», дорогий мій читачу, аж – 28!! (Виписувані із книги «Словник гідронімів України», К., «Наукова думка», 1979). Ну ось, для прикладу, даю повністю списки (до речі, цифри проти деяких річок означають, що саме стільки річок з відповідною назвою є в Україні):

ГІДРОНІМИ:
Желізковець
Желізний
Желізниця
Залізко
Залізна 7
Залізна Вода
Залізне
Залізний
Залізниця 3
Залізничиха
Залізняк 2
Усього – 11/17

ГІДРОНІМИ:
Золота 8
Золота Липа
Золота Струя
Золотариха
Золотарів
Золотий 7
Золотинка
Золотний
Золотновець
Золотоноша
Золотуха
Золотча
Золотьків
Золочівка
Усього – 14/8

Проникливий читач здогадався уже, що цифра у чисельнику показує скільки різних назв, а у знаменнику – кількість **усіх річок** по Україні, бо ж, як бачите, річок з назвою Залізна є 7, а з назвою Золота – 9, Залізняк – дві, Золотий – 7! Цікаво було б запитати геологів – чи є поклади золота на цих річках. Звідкись же взялися такі назви! Знаючи про нещодавню знахідку золота у Савранському районі Одещини, я переглянув місця протікання усіх «золотих» річок – виявилося, що під Савранню нема жодної «золотої». А було б логічно.

Але це ще не все, панове! Ще ж є **населені пункти…** Поглянь-мо!.. Ого-го!

Населених пунктів «залізних» – 26 , а «золотих», як ви вже передчували – аж удвічі більше – 55!! *(із книги **«Українська РСР. Адміністративно-територіальний устрій України», Київ, 1987 р.)*** Наводжу прикладів менше, тільки початки списків:

НП:
Залізне Кв
Залізний Міст Чрг
Залізний Порт Хрс
Залізний Яр, стара назва
Залізниця Вл Рв 2
Залізничне Днп Зп Крв
Крм Од Пл
См Хрк Хрс 9
Залізничні Бірки Хрк
Залізня Жт
Залізняк См
Залізняки Пл
Залізнянське Днц
…….
Усього – 16/26

НП:
Більче-Золоте Тр
Златопіль Днп Зп Мк3
Златоустівка Днп Днц 2
Златоустове, Од
Злотин, Жт
Золота Балка, Хрс
Золота Долина, Зп
Золота Криниця, Луг
Золота Липа ІФ
Золота Нива Днц
Золота Поляна, Днп Зп 2
Золотареве, Зк, Кр 2
Золотарівка Луг Днц Крв Пл См 5…..
Усього – 38/55

Літери після назви населеного пункту, як читач здогадався, означають назву області: Кв – Київська, Чрг – Чернігівська, Вл – Волинська, Днц – Донецька, ІФ – Івано-Франківська, Кр – Кіровоградська, Зк – Закарпатська тощо…

І залишилися прізвища. Їх я вибираю зі списку володарів телефонів, розміщеного у довіднику **«Жовті сторінки Одеси»** за 2005 рік. Там до трьохсот тисяч прізвищ.

Дорогий читачу! «Залізних» прізвищ в Одесі **126,** а «золотих» значно більше – **169!** Теж даю лише початки списків:

ПРІЗВИЩА:
Железина 1
Железкін 1
Железко 9
Железная 9
Железнева 1
Железниченко 1
Железнов 10
Железний 4
Железняк 24
Железко 1
Желязко 13
Желязков 7
Желяско 14
Залізко 1
Залізняк 4
…….
Усього – 20/126

ПРІЗВИЩА:
Златин 8
Златкин 1
Златков 2
Златников 1
Златов 9
Златонова 1
Златоустовская 1
Злацин 1
Золотар 4
Золотарев 57
Золотаревский 6
Злащик ? 2
Золотаренко 2
Золоташко 1
……
Усього – 34/169

Отже, як бачимо, *«золото»* чисельно перемагає на території України по всіх параметрах. То що, Олег Тягнибок помиляється, коли твердить, що **залізо** переможе?

Та не поспішаймо, дорогий читачу!

У людей наших неоднаковий підхід до цих металів.

Золото – краса, **залізо** – корисне. До золота ставляться як до краси, до привабливого блиску *(не все те золото, що блищить; золота людина; золота душа у нього)*. Золотим віком називають той час в історії людства, коли ще й не знали золота.

А ось до **заліза** інакше ставлення – як до конче необхідного в господарстві, у житті матеріалу.

Згадайте, що чоловічі м'язи називають не золотими, а залізними. Сила волі у спортсменів – залізна. Усю зброю роблять лише з заліза, з золота – ніколи. Орало й плуг – із заліза. Граблі й вила – з заліза. Вуздечка й весь запряг – із заліза. Навіть «гени» роботів у вірші Д. Павличка – із заліза:

Де ви взялися на моїй землі,
безтямні та голодні, мов гієни,
півукраїнці, полумоскалі,
*майбутніх роботів **залізні***
гени?!.

А про **золото** народ каже навпаки:

Срібло-злото тягне
чоловіка в болото.
Золотом зайця не доженеш.
З золотом, як з вогнем:
і тепло з ним, і небезпечно.
Тіло в злоті, а душа в мерзоті.
І золота клітка
для пташки неволя.
Луччe птиці на сухій гілці,
чим у золотій клітці.

У чудовому виданні 1864 року **«Українські приказки, прислів'я і таке інше»,** скомпонованому М. Номисом *(перевидане 1993 р. вид. «Либідь» у Києві)* знайшов ще такі прислів'я:

***Золотий** обушок скрізь двері одчине. Н. № 1390.*

***Золота** швайка мур пробиває. Н. № 1394.*

***Золото**-срібло губу затикає. Н. № 1395*

Отже, як бачимо, переважає неґативне ставлення до золота, хоч його вчені називають «благородним металом».

А от щодо заліза, то я знайшов унікальне прислів'я під № 13 863:

Золоте залізце (себто нікчемне, чорті що).

Оце так-так! Нікчемне залізо назване золотим?!!

Хоча дивуватися нема чого. У господарстві найважливішим було і є залізо. У прислів'ї № 10 272: читаємо взагалі карколомну річ:

«За кусок заліза дам собі зуба винять» (так воно потрібне в господарстві)!!

І далі:

Дивись залізного кілка, а не срібного…

Так що народ наш чітко знає, що перемагає.

Якщо ж говорити про боротьбу за волю України, то згадується одразу Шевченкове:

«Шануйтеся ж, вражі ляхи,
скажені собаки:
*йде **Залізняк** Чорним шляхом,*
за ним – гайдамаки».

Саме Максим **Залізняк** почав 1768 року з Холодного Яру повстання гайдамаків проти польської шляхти. Саме його налякалася Москва і, допомагаючи полякам, полковник Гур'єв позрадницькому захопив його в полон. Та залізний Максим Залізняк двічі втікав з Нерчинської каторги і, за переказами, брав участь у повстанні козака Пугача (Пугачова) проти царату! До речі, ви звернули увагу, що в Одесі є аж 4 (четверо) **Залізняків** і 24 **Железняка,** що, власне, те саме.

І хоч був у історії Ніжинський полковник Іван **Золотаренко,** родич Хмельницького, який чимало сил і здоров'я поклав на боротьбу з ляхами, все ж загальне ставлення народу до золота – інакше.

Дуже зганьбила золото і **Золота Орда,** яка три століття кермувала Москвою, та так, що наклала на неї таку свою позолоту, що досі нам очі ріже! Орда примушувала московських князів щоразу при приїзді до Сараю повзти на колінах до ханської ноги і цілувати чобіт хана (царя!) «с пристрастием». Московські князі так звикли це робити, що потім, коли Орда розпалася, вони продовжили традицію дикунства – досить згадати криваві оргії та жарти Івана Лютого і Петра Скаженого, як їх називали українці.

І не забувайте, що народ називає **асенізатора – золотарем!**

Чому ж усе-таки в мові – при такій повазі народу до заліза – перемогло золото? Це залишається загадкою мови. Словник мій тільки констатує факт. А Тягнибок має рацію – переможе залізо.

Олекса РІЗНИЧЕНКО,
письменник

P. S. Шановний читачу!

Заінтриґував я тебе чи ні, але хочу зізнатися, що мав на меті зовсім інше: я хотів представити тобі свого кореневого словника, який незабаром вийде у світ. Як бачиш, він зовсім не схожий на усі дотеперішні.

ВІДКРИТТЯ ІМЕНІ

Адже це книга про українських письменників, учених, громадських та просвітянських діячів, вихідців із родин священиків, спадщина яких була зачинена у спецфондах. Як справедливо зазначають автори у передньому слові: величезна горсть української інтеліґенції – особливо в Галичині, походила з родин священиків. Тим більше, ці представники, носії високої християнської моралі й неабияких знань, були найбільшим більмом більшовицької комуністичної системи. Тому й підлягали тотальним переслідуванням і нищенням, аж до фізичних.

Автори виносять у цій книжці на суд громадськості студії, розвідки про династії Лепких, Заклинських, Барвінських, постаті Мелетія Кічури, Костянтини Малицької, Ярослава Веселовського, Івана Огієнка, Анатолія Свидницького та інших. Згадаємо лише окремих.

В історії культурно-освітнього та громадського руху, літературного процесу Галичини XIX – першої чверті XX ст. помітний слід залишила родина Заклинських. Родовід Заклинських бере свій початок він Онуфрія, пароха с. Озеряни Товмацького повіту (1781). Син Онуфрія Гнат (1818–1866) усе життя був священиком у Маріямполі над Дністром. У подружжя Заклинських було троє синів: Леонід, Роман та Корнило. Атмосфера родинного вогнища сприяла їхньому духовно-національному вихованню. Мати блискуче знала польську, німецьку, французьку, англійську мови. Гнат Заклинський знав польську, німецьку, латинську, грецьку, старослов'янську, староєврейську. Домашнє середовище було теплим, зігрівало дітей, будило високі порухи душі й серця.

Леонід Заклинський був активним членом товариства «Громада». Ядро «Громади» постійно вело пропаґандистсько-аґітаційну роботу серед гімназистів-москвофілів, повертаючи їх до українства. Він у цьому товаристві головував і секретарював. Члени «Громади» розповсюджували видання «Просвіти».

Леонід разом із братом Романом як члени станіславської філії товариства «Просвіта» вели значну роботу серед селян. Через бурхливу діяльність Л. Заклинському не раз було відмовлено в посаді гімназійного вчителя, його й арештовували.

Р. Заклинський написав розвідку «Про Желехівського Євгена, вчителя в Станіславі». Наймолодший з братів, Корнило, був ученим, що розробляв тематику гетьманства та історію України. Шанобливо ставився до молодого вченого І. Франко та користувався його працями.

У Романа Заклинського було вісім синів. Усі вони тією чи іншою мірою прислужилися Україні, її боротьбі за волю України й незалежність, національній культурі, літературі, науці. Майже всі гартували свою свідомість під прапорами січового стрілецтва, декому довелося скласти голову на полях битви з ворогом.

Нинішній нелегкий та водночас перспективний своїми слідами час повертає нас і до родоводу Лепких, найперше – до Сильвестра Лепкого (1845–1901). Це батько широко знаного на європейських овидах літератора й громадсько-культурного діяча, вченого Богдана Лепкого, обвішаного в комуністичні часи різними «ізмами», і не без того, що певні служби тодішньої імперії та її ідеологічні системи добре орієнтувалися, куди пішов наймолодший син Лепкого – Лев – до січового стрілецтва. А все це асоціювалося із ворогами совєтської влади…

Ще навчаючись у Львівській семінарії Сильвестр Лепкий долучився до розширення кола патріотів української справи. А, ставши священиком, він починає з того, що докладає значних зусиль, аби у всіх трьох селах, що належали до його парафії (Жукові, Гановичах, Шумлянах), заснували читальні «Просвіти». Отець Лепкий дуже любив дерева, квіти й городину. У шкільці мав тисячі щеп. Та ще постарався отець, аби громада заклала громадський сад і туди дав щонайкращі щепи. Крім цього, він роздавав щепи селянам. Гай-гай, де ви нині, такі безкорисливі священики? Тепер все, що було насаджене до війни, вирізане, й села практично без садів, квітів і навіть столових буряків. А з корчми громада зробила тоді Народний дім.

Відомо також, що у липні 1892 р. Іван Франко приїхав до Жукова з намірами поїхати зі священиком до недалекого монастиря в Краснопущі та оглянути бібліотеку. Напевно, вони дебатували про поему «Мойсей»…

Словом, наше покоління мусить віддати належне Лепкому – батькові, постать якого мала незаперечний вплив на формування творчих засад трьох синів і багато спричинилися до поширення «Франкового духа». Як це робив найстарший син Богдан Лепкий.

Хочеться нагадати краянам, що він – автор трилогії «Мазепа», слів до пісні «Видиш, брате мій», упорядник і видавець творів Т. Шевченка й автор найґрунтовніших критико-літературних досліджень на шевченківську тематику і неперевершений майстер поетичного слова.

Але сучасний українець надзвичайно мало знає про другого сина отця Сильвестра Миколу Лепкого. Після закінчення Бережанської гімназії та Віденського університету практично все життя віддав педагогічній справі в місті Станіславі (аж до 1944, коли вимушено виїхав спочатку до Криниці, а потім – у Штасгоф під Віднем, де 1 січня 1945 р. пішов із життя). Нині на будинку, де він мешкав у Станіславі (по вулиці Грушевського) встановлена меморіальна дошка.

Слід нагадати, що М. Лепкий був одним із організаторів і членом повітової Української Національної Ради, яка 1 листопада 1918 р. перейняла в Станіславові владу з рук австро-угорської адміністрації. Він – активний член товариства «Українська Бесіда». А 18 травня 1930 року на загальних зборах у Станіславові його обрали заступником голови «Просвіти».

А ще скажу про наймолодшого – Лева Лепкого, який увійшов у історію української культури як талановитий журналіст, публіцист, редактор, видавець, поет і прозаїк, композитор, просвітницький діяч, один із організаторів Українських січових стрільців (УСС), командир їхньої кінноти.

Думаючи про майбутнє свого сина, батько Сильвестр сказав таке: «А Левка дам до кадетської школи. Про цю справу в нас ніхто не думає, а можуть колись прийти часи, що без фахівців не обійдеться. Священиків нам ніколи не забракне…»

Як високо треба піднятися до потреб нації, щоб так прозоро дивитися в майбутнє За браком місця скажу, що кожна розвідка відкриває нові не відомі нам діяння українських пасторів слова. Тому її варто прочитати й мати у своїй бібліотеці. Вона – пізнавальна і може служити хрестоматією з історії української культури, літератури й відродження духовності на нашій землі.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ДУХОВНЕ

ДЕСЯТЬ ДНІВ ДЛЯ ЗУСТРІЧІ З СОБОЮ

З 5 по 14 серпня 2011 р. відбудеться шоста Міжнародна піша проща родин міґрантів із Самбора у Зарваницю відстанню 240 км.

Проща пройде трьома областями: Львівською, Івано-Франківською, Тернопільською. Участь у прощі можуть взяти не тільки представники родин, яких торкнула проблема міґрації, але й усі, хто хоче пізнати себе глибше через фізичне випробування та духовно збагатитись через молитву і Таїнства.

Проща носить міжнародний характер. З нами йдуть люди з різних країн, областей та реґіонів України.

Отець Василь Поточняк, виконавчий секретар Пасторально-місійного відділу УГКЦ, організатор піших прощ Самбір–Зарваниця, говорить про прощу як про як одну із форм свідомого введення людини у храм. «Люди, більш віддалені від Бога, часто через ті паломництва наближаються до Церкви», – наголошує о. Василь і додає, що одним із таких явищ, поширених зараз за кордоном, та й в Україні зокрема, є прощі. «Коли з'явився задум прощі Самбір–Зарваниця для родин міґрантів, а також усіх бажаючих, ми хотіли через прощу трохи більше спілкуватись з людьми з-за кордону, слухати їх, бо маємо на це десять днів часу. У прощі ми поєднали і молитву, і спілкування, і похід, і відпочинок, і красу природи. Паралельно ми, якоюсь мірою, свідчимо, самі собі допомагаємо. Ідучи, просимо Божої допомоги. З іншого боку, ми свідчимо іншим, бо інші дивляться на похід людей і запитують: «Хто ви, як ви?» і часто нам по-доброму заздрять, що можемо взяти кілька днів відпустки і присвятити їх душі. Тому це такий добрий вид – іти пішки», – розповідає священик.

Як учасниця прощ можу засвідчити, що жертва, яку ми складаємо, – це, серед іншого, абсолютна довіра та упування на Божу милість. У наш прочанський реманент входять лише необхідні побутові речі. Ми не беремо з собою жодних продуктів харчування, про це заздалегідь домовляються організатори з парафіями у селах чи містах, через які пролягатиме маршрут. Тут нас щиро і з любов'ю приймають люди: хліб-сіль на столі, відпочинок у родинах і тепле спілкування та ділення тим, що народилося у наших душах під час духовного походу, додають нам внутрішньої радості, сили долати подальший шлях з подякою і прославою Бога. Дорогою маємо можливість слухати чудові духовні науки наших священиків – катехизи, а також попросити в Господа прощення своїх гріхів у святій Тайні Покаяння. Десять днів у спеку, часом у дощ – таку жертву складає кожен, але, прийшовши у це чудотворне місце – Зарваницю, сльози «градом» омивають усі труднощі дороги, переживання у душі. Залишається невимовна радість у серці, яка світиться в очах паломників вогнем надії, віри і любові.

Іванна РИЖАН

Цьогорічна проща розпочнеться із Самбора від храму Різдва Пресвятої Богородиці Святою Літургією о 7.00 (вихід – 9.30) і завершиться у суботу, 13 серпня, в обідній час.

Щоденна програма прощі:

7.30 – Свята Літургія; 8.45 – сніданок біля храму; 9.30 – вихід; 13.30 – молитва у храмі, обід; 15.45–16.20 – праця в групах; 16.30 – вихід; 20.00 – молитва у храмі, вечеря, нічліг. Для бажаючих – цілонічні чування в храмі.

Із собою треба мати: молитовник, вервицю або чотки, плащ-накидку від дощу, спальний мішок або покривало, карімат, змінне взуття та одяг, ложку, миску, горнятко, гроші на повернення та незаплановані витрати, специфічні медикаменти. Рекомендуємо йти у зручному (випробуваному) взутті.

Організаційний внесок – 50 грн.; для студентів, учнів – 25 грн.

Харчування і нічліг у Зарваниці, а також повернення – за власні кошти.

За інформацією звертатися:
о. Василь Поточняк: (044) 280 68 49;
о. Ігор Козанкевич: (244) 224 58;
Галина Заячкевич: 067 144 24 21.

ЖИТЕЙСЬКІ ІСТОРІЇ

ЯБЛУКО ВІД ЯБЛУНІ…

Найдовший день року. Напрацювавшись до болю в спині, сидимо на зупинці. Сонце ще над обрієм, сліпить очі, але вже пізно. Розговорившись, моя сусідка по лавочці, колишня вчителька фізики, розповіла таку історію.

В одній одеській школі працювало подружжя: він – директором, вона – учителькою. Мали двох синів. Подружжя завжди клопоталося про чужих дітей, тож мало часу уділяло своїм. Старший Олексій ріс бешкетником, тому батькові доводилося зачиняти його у вільному класі з умовою, щоб син учив уроки самостійно. І Олексій став відмінником, особливо полюбив фізику.

Після проголошення відновлення незалежності України настали важкі 90-ті роки, особливо для вчителів – усі надбавки скасовані, затримки у виплаті зарплатні до дванадцяти місяців. Як виживали – важко уявити. А ще коли обидвоє – вчителі. Найскладніше тоді було директорам шкіл – утримати й скеровувати колектив, а згори ще й керівництво вимагає поліпшення матеріальної бази. За рахунок чого, скажіть, будь ласка? Довелося директорові просити спонсорської допомоги у батьків дітей. Проте комусь із батьків чи стало шкода своїх грошей, які спершу добровільно віддав на школу, чи був цей батько колишнім сексотом, чи виявився борцем за чистоту педагогічних рядів… Хтось доніс в органи та ще й подав так, що директор, мовляв, збирає хабарі. З реакцією не забарились. Під час затримання в міліції батько помер.

Старший син Олексій саме закінчував четвертий курс Одеського політеху, коли трапилося горе. Трохи відійшовши студент став шукати роботу й невдовзі пощастило: влаштувався програмістом у Першу кредитну спілку, де саме господарював-керував син теперішнього Прем'єр-міністра М. Азарова. За першу вдало розроблену комп'ютерну програму Олексій отримав підвищення у зарплатні, правда, досить незначне, за другу – поїздку за кордон на три дні, правда, за свій рахунок. Незабаром друзі-програмісти розповіли Олексієві, що його друга програма активно й успішно використовується на Заході. Кинувся Олексій шукати правду до боса але… отримав відповідь, що то не його програма працює у Європі, а його – ось вона, використовується у нашій фірмі, та і які можуть бути претензії: Олексій же отримав підвищення зарплатні? «Але ж програма коштує у сотні, якщо не тисячі разів дорожче? – обурився Олексій. – І як могли мою програму без мого дозволу продати?» І розпочав пошуки іншого місця роботи. За порадою маминої товаришки (моєї супутниці) пройшов співбесіду в одному з американських представництв. І через чотири місяці, коли й чекати перестав, Олексій отримав виклик у це представництво, де йому запропонували солідну посаду з можливістю росту й самовдосконалення.

Коли юнак прийшов звільнятися з Першої кредитної спілки, то вислухав багато неприємного і навіть погрози, мовляв, ми тобі жити не дамо.

На щастя, все в Олексія, його мами й молодшого брата склалося чудово. Працює, добре заробляє, часто їздить у Силіконову долину (США) на підвищення кваліфікації. На запитання: «Чи не переїхав би Ти, Олексію, до США на постійне місце проживання» – відповідає твердо: «Ні, хто ж тоді тут, в Україні, залишиться?»

Ось таку житейську історію почув я від учительки-пенсіонерки. Ось такі вони – наші пересічні українці, які борються, виживають, тяжко страждають, а, досягнувши бажаного, не всі зраджують себе, свою землю, свою Україну. І слава Богу!

Нам, усім українцям, слід, дружно об'єднавшись, боротися за кращу долю, щоб учительський син Олексій ніколи й не подумав виїжджати «за бугор». «Де народився, – там і пригодився», – хай частіше справджується це справедливе прислів'я.

Микола ВДОВИЧЕНКО, *Одеса*

ЗНАЙ НАШИХ

СЛУХАЛА ВСЯ УКРАЇНА

Щедре літо в розпалі. Воно завітало у поля, зелені гаї. Душа і серце радіють. Хочеться дихнути на повні груди й співати.

Таку картину спостерігаємо за шибкою просвітянського автобуса на дорозі, котра веде нас у мальовниче село Сокіл Галицького району, куди з концертною програмою їдуть вихованці Клубу обдарованих дітей обласної «Просвіти» під керівництвом Руслани Денеги. Глядачами тут були 350 дітей з усієї України, найбільше – з Житомирщини і Запоріжжя, які відпочивають у цьому найкращому в області дитячому закладі санаторного типу.

Це були останні дні зміни. А вишкіл пройшли такий, що вже не відрізниш, хто звідки: чи то Назар зі Львова, чи Таня – з Запоріжжя. Всі дружно відповідали на слова заступника директора з виховної роботи Олени Сергіївни Москалець. Приміром: «Україні – Слава! Слава! Слава!», «Слава нації – смерть ворогам», «Серп і молот – смерть і голод!», «Бандера – вождь!», «Слава Україні! – Героям слава!» та інші.

Діти щиро оплесками зустрічали вихованців школи вокального мистецтва. А були серед них, як ті, що вже себе показали на високих сценах, як от Назар Петрунів, який увійшов у півфінал дитячого «Євробачення», так і ті, що ще зовсім недавно спробували себе в цьому жанрі: Іринка Витвицька, Діана Карпович, Марта Мальон. Серед них – учасники недільної школи, що започаткована у селі Витвиця Долинського району Івано-Франківською обласною організацією «Молода Просвіта» у рамках проекту, який підтримала антикризова гуманітарна програма МФ «Відродження».

Фінальною і дуже вражаючою була пісня «Єднаймося в «Просвіті» на слова Р. Денеги та І. Лабача, який написав до неї музику. В руках молодої зміни майорів просвітянський прапор з емблемою, а в руках учасників сяяло величне маєво червоних маків, блакитних волошок і колосків стиглої пшениці. Такий же концерт мали змогу побачити й івановранківці біля міської ратуші на свято Івана Купала.

Ну, що ж, нехай сіється, родиться, множиться добірне зерно на нашій просвітянській ниві, нехай густо проростає воно в наших душах, щоб жодні буревії не змогли похитнути нас.

Михайлина БОДНАР,
завідувачка культурно-масової роботи

УКРАЇНА І СВІТ

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ В ДАНІЇ

...Село Нападівка, що загубилося на Східному Поділлі, на берегах річки Нападівки, започаткувало, як засвідчують історичні хроніки, свою історію з початку XVIII століття (нині – це Липовецький район на Вінниччині).

...І – Ланге Тор Неве, який спочив 22 лютого 1915 року у цьому мальовничому подільському селі...

Який же зв'язок між українським селом і людиною з далекої Данії, якого в Україні називали Георгієм Івановичем Ланге? Яка оказія закинула його сюди, до подільської Нападівки?

Ведемо мову про данського поета, письменника, перекладача й етнографа. Ланге Тор народився 9 квітня 1851 року в столиці Данії – Копенгагені. Тут же 1874 р. закінчив університет. А з 1875 року – в Російській імперії, зокрема, в Москві, де викладав класичні мови в Лазарівському інституті східних мов. Був також консулом. Зацікавився слов'янською літературою і став її визначним популяризатором у країнах Скандинавії.

У 1888 р. Тор Ланге, поселившись ще 1883 р. у маєтку своєї дружини в селі Нападівці (де, до речі, збереглися рештки палацу кінця XVIII ст.), переклав на данську мову «Слово о полку Ігоревім». Перекладав він твори О. Пушкіна, М. Лермонтова, І. Тургенєва, Ф. Достоєвського, Л. Толстого, А. Чехова. Характерно, що він не оминув своєю увагою і творчість Т. Г. Шевченка та Марка Вовчка. Фактично він «відкрив» для скандинавських країн творчість українського Кобзаря.

Свої переклади на данську мову Георгій Іванович Ланге вплітає у збірники: «З далеких країн» (1876), «Ноктюрни» (1879), «З Росії» (1882), «Весна» (1886), «Зірниця» (1896), «Далекі мелодії» (1902), у збірнику перекладних віршів у романтичних традиціях «Крізь кольорове скло» (1894) та інші.

Прикметно, що у збірниках Тора Ланге значне місце займають українські пісні. Цьому сприяло, безперечно, те, що він добре володів українською мовою, яку ґрунтовно удосконалив, проживаючи до останніх років свого життя в Нападівці. Вартий уваги той факт, що перші переклади українських пісень, уладнані Тором Ланге у збірці «Кілька народних пісень» (1878) були здійснені з ориґіналу. До речі, з ініціативи Ланге в тижневику «На чужині і вдома» (1878) були надруковані чотири великі статті про українську літературу й українську пісню.

Все своє життя різними способами Тор Ланге свої переклади українських пісень переносив до рідної Данії. Данці з зацікавленням сприймали пісню зі співочого леґендарного козацького краю. Співали їх на концертах, у побуті. І вони... зливаються з данською народною піснею. За таких обставин українська пісня «Ой місяцю, місяченьку» в Данії уже у 50-их роках XX ст. була популярною. І всі дивувалися, коли довідувалися, що ця пісня більш як 50 років тому була перекладена з української мови на данську їхнім поетом Ланге Тором Неве.

...Українська пісня завжди захоплювала культурний світ. Її і нині співають у Європі, Північний і Південній Америці, в далекій Австралії...

Володимир МОРОЗЮК, *член НСПУ*

БІБЛІО

Ця історична, наче терем, будівля по вул. Міцкевича, 2, що біля скверу, милує око не тільки гостей міста, але й кожного, хто з дитинства відкрив двері в це царство книги, яке з 1945 року є дитячою вотчиною – обласною бібліотекою для дітей.

ЦАРСТВО ПІЗНАННЯ СВІТУ

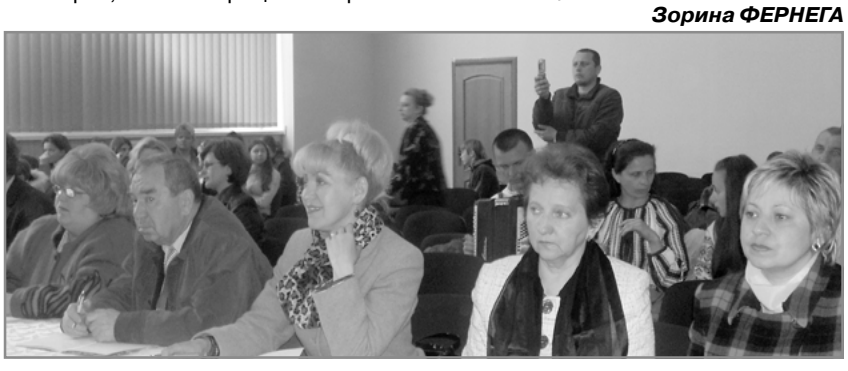
Тут привітно, затишно й весело дітям, адже стелажі приваблюють розмаїттям книжок, з яких до малят і старшокласників б'є джерело знань. Тут вони є активними учасниками різноманітних конкурсів, творчих зустрічей, свят, літературних читань, презентацій, а також мають велике щастя спілкування з добрими феями-бібліотекарями. Королевами-директорами цього теремка в свій час були віддані бібліотечній справі люди: В. П. Еліан, А. Г. Брезицька, Г. М. Колотило, які вкладали свої сили, розум, енергію в розвиток бібліотеки, збільшення її книжкового фонду, реставрацію і формування штату працівників, закоханих у дітей, книгу, бібліотеку.

І сьогодні, перейнявши естафету своїх учителів, Ірина Ярославівна Тацакович разом із самовідданим творчим, працьовитим колективом: Є. Д. Горбатою, Б. М. Ботюк, П. М. Назарук, О. Л. Кондратюк, С. І. Недільською, М. Р. Костів, роблять велику справу, щоб храм книги й радості задовольняв потреби юних відвідувачів.

У бібліотеці діє шість відділів для обслуговування читачів, обробки і комплектування літератури, а також – чотири сектори, які займаються масовою роботою, естетичним вихованням, оформленням стендів, виставок, зміцненням зв'язків зі школами, дошкільними навчальними закладами, мистецькими центрами, видавництвами, музеями, театрами. В бібліотеці діють клуби «Чомусик», «Палітра», а також працює Інтернет-центр, з допомогою якого розширилися можливості спілкування як з читачами, так і з колеґами в світі. А ще – зросли можливості в підготовці й виданні методичних видань. Адже бібліотека – обласна, є методичним центром і консультантом для 38 дитячих бібліотек області, організовує семінари, курси підвищення кваліфікації. Велику роботу в цьому напрямку проводить завідувач науково-методичного відділу Людмила Локотош. Працівники відділу видали методичні рекомендації «Маркетинг у дитячій бібліотеці», «Дитяча бібліотека – джерело інформації в сучасному загальноосвітньому процесі», «Підвищення рейтинґу дитячої бібліотеки», «Пошук сучасних привабливих форм популяризації книги», «Бібліотерапія та інноваційні підходи до організації обслуговування дітей».

За 65 років праці для дітей бібліотекарі виховали чотири покоління. Перші читачі вже приводять своїх правнуків до цього інформаційного джерела – царства книги, до цих уважних, усміхнених, щирих, з відкритим серцем бібліотекарів. Багато авторів приносять видані ними книжки в дар бібліотеці, яка прищепила їм любов до книги, знань і творчості, з радістю йдуть на спілкування з юним поколінням. Тут у колі однолітків уперше виступають зі своїми віршами, піснями, таночками обдаровані діти й, одержавши підтримку, сходять на свої вершини й ніколи не забувають свою першу дитячу бібліотеку і книги, які відкривали їм світ, навчали, як жити й творити.

Зорина ФЕРНЕГА

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

серпень

110 років з часу перебування видатної української **поетеси Лесі Українки** у с. Буркут Верховинського району, де вона відпочивала й лікувалася (24.07–30.08.1901).

1 СЕРПНЯ

65 років від дня народження **Василя Вільшука,** скульптора, лауреата Державної премії України ім. Т. Шевченка (1982), уродженця с. Виноград Коломийського району.

2 СЕРПНЯ

90 років від дня народження **Георгія Бабенка** (1921–2001), лікаря, біохіміка, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України. Працював і похований в Івано-Франківську.

3 СЕРПНЯ

100 років від дня народження **Володимира Фіґоля** (1911–?), католицького священика, уродженця м. Коломия.

4 СЕРПНЯ

165 років від дня народження **Теофіла Грушкевича** (1846–1915), педагога, громадського діяча, учасника національно-культурного руху на Покутті, професора Коломийської і Дрогобицької гімназій.

75 років від дня народження **Ярослава Базіва,** хорового дириґента, композитора, уродженця с. Підгороддя Рогатинського району.

7 СЕРПНЯ

155 років від дня народження **Каетана Абгаровича** (1856–1909), польського письменника, уродженця с. Черніїв Тисменицького району.

60 років від дня народження **Ярослава Мандрика,** доктора історичних наук, професора ІФНТУНГ, активіста «Просвіти».

9 СЕРПНЯ

125 років від дня народження **Богдана Заклинського** (1886–1946), публіциста, фольклориста, літературознавця, уродженця м. Станіслав, автора видань «Просвіти».

10 СЕРПНЯ

85 років від дня народження **Дарії Децик-Максимець** (1926–2003), учасниці національно-визвольних змагань (псевдо – Ростислава), секретаря Всеукраїнського братства УПА, уродженки м. Станіслав (тепер – Івано-Франківськ).

11 СЕРПНЯ

90 років від дня народження **Ірини Ганушевської-Руснак,** громадсько-культурної діячки Світової федерації українських жіночих організацій (СФУЖО), почесної членкині Союзу українок Івано-Франківщини, уродженки с. Дора Яремчанської міськради.

18 СЕРПНЯ

175 років від дня народження **Олександра Конисього** (1836–1900), українського письменника, культурного діяча, педагога, почесного члена Матірної «Просвіти».

85 років від дня народження **Петра Січка** (1926–2010), члена ОУН, УПА та Української громадської групи сприяння виконанню Гельсинкських угод, уродженця с. Витвиця Долинського району.

55 років від дня народження **Василя Герасим'юка,** сучасного українського поета, радіожурналіста, лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка (за збірку поезій «Поет у повітрі» (2003)), дитинство якого пройшло на Косівщині.

19 СЕРПНЯ

140 років від дня народження Ярослава Лопатинського (1871–1936), українського композитора, автора опери «Еней на мандрівці», уродженця м. Долина.

19–21 СЕРПНЯ

20 років з часу спроби державного перевороту в СРСР.

20 СЕРПНЯ

50 років від дня народження **Марії Дзюби,** письменниці, члена Національної спілки письменників України, лауреата обласної премії ім. В. Стефаника, авторки збірок поезій «На перехресті почуттів» (1996) і книг «Укриті небом» (2003), «Ранець для крил» (2006), «Музейна баба» (2008), уродженки с. Гвізд Надвірнянського району.

105 років від дня народження **Омеляна Франка** (1906–1981), племінника Івана Франка, голови товариства «Луг», активіста «Просвіти», уродженця с. Підгірки Калуського району. В його хаті відкритий музей-оселя родини І. Франка.

23 СЕРПНЯ

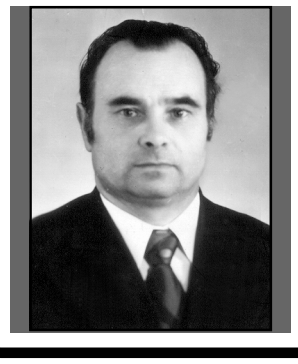
День Державного Прапора України.

24 СЕРПНЯ

20 років з часу ухвалення Верховною Радою Акту проголошення незалежності України. В наступні дні Президія Верховної Ради ухвалила постанови про депортацію державних органів, установ і організацій, про націоналізацію власності КПУ–КПРС на території України.

Підготував Петро АРСЕНИЧ

(Далі буде)

ЗАЛИШИВ ПО СОБІ СЛОВО

Відійшов у вічність активний просвітянин осередку «Відродження» Івано-Франківського МО «Просвіта»

МИХАЙЛО СИДОРОВИЧ ПАВЛЮК.

Народився 21.11.1928 р. на Калущині. З відновленням Української держави активно включився в просвітянське життя. Писав вірші про рідний край, Україну. До останніх днів брав активну участь у роботі осередку, в громадському житті краю.

Він говорить зі світом і краянами своїми віршами – душевними, чуттєвими, патріотичними, які і стають його бойовим прапором. Вони несуть людям нові ідеї, нові образи, нову лексику. Такими вони й залишаться для спільноти назавжди.

Просвітяни висловлюють співчуття рідним покійного, а наша галицька земля хай буде йому пухом.

Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, Василь БОЙКО, Наталія СИНИЦЯ, Дмитро БОРОДАЙКЕВИЧ, члени осередку «Відродження»